

Volome

ECONOMIA

ESGLÉSIA

LLIBRES

MÓN OBRER

POLITICA

GENER 76

0655

25 ptes

ILC

CAIXA de PENSIONS per a la Vellesa i d'ESTALVIS

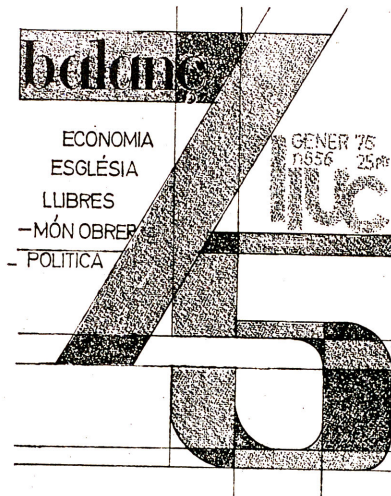
**60 Oficines a les illes Balears
al servei de l'Estalvi i del Crèdit**

**Delegació General de Balears:
c/. Colón, 20 - PALMA DE MALLORCA**

**Oficines Centrals:
Via Laietana, 56 a 62 - BARCELONA**

lluc

GENER 76

PORTADA

Cap d'any és temps de balanços. Vet aquí el que nosaltres hem fet sobre la vida a les Illes.

Portada de F. Soberats i L. Fiol.

LLUC

Revista mensual, n.º 655
Any LVI

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619
Telèfon 22 32 99
Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà
Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

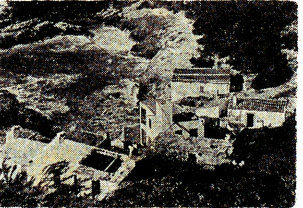
Subscripció: 250 ptes. anuals
Estranger: 300 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 25 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 39
Dipòsit legal: P. M. 276-1958

= Sumari =

Pàg.

- 2 Els esdeveniments de la vida política del nostre país, tan accelerada al final d'antany i als principis de 1976, obliguen el tema de la nostra **EDITORIAL: Fer política des d'aquí i per a les Illes.**
- 3 Antoni Campins ençata el balanç del 75: **segon any crític per a l'Economia.**
- 5 Mirant un poc més enllà de l'any passat, Celestí Alomar presenta el **resum d'una època d'economia turística**, amb totes les seves incidències sobre la vida, econòmica i social, de l'illa de Mallorca: entre 1960 i 1971.
- 8 **LA RODA DEL MÓN.** La secció habitual d'Antoni Serra ens ofereix aquest mes el **resum de l'any** que acaba de finir, des del punt de vista de la política internacional, de l'Estat espanyol, dels Països Catalans i de Mallorca.
- 10 Acaba un altre any a Cort. L'Ajuntament de Ciutat, entre els problemes greus del Parc de la Mar, Puig de Sant Pere, etc., tanca les portes de 75 amb la interinitat, que no serà plenament resolta ni en la propera elecció del 25 de gener 76. Sebastià Verd fa la crònica d'aquesta **interinitat municipal** i n'extreu les conclusions polítiques.
- 12 Francesc Obrador Moratinos, ben ficat dins el món obrer mallorquí, escriu sobre **l'any laboral 1975, a Mallorca.**
- 13 **L'ESGLÉSIA NOSTRA** aquest mes, segon el to del número de **LLUC**, presenta els balanços de la comunitat cristiana que peregrina a Mallorca, Menorca i Eivissa. Joan Febrer us parla de **dues cares d'una mateixa Església, a Menorca 1975.** Manuel Soler fa el **balanç de Mallorca**, amb una nota sobre **Eivissa.**
- 17 **Llibres 1975.** Una àmplia bibliografia, gairebé exhaustiva, sobre el que a les Illes i sobre les Illes s'ha estampat durant l'any que acabam de cloure, a cura de Jaume Bover i Pere Carlos.
- 20 **Trencavel: El pop què s'ho empassa tot.** Un comentari sobre centralisme i descentralització a la cultura dels Països Catalans.
- 21 Una altra preocupació que guaita a les planes de **LLUC** és la de defensa del paisatge, de la natura que tots hem de compartir. **Balears, propietat col·lectiva**, un comentari i una invitació a meditar sobre aquesta greu problemàtica, plantejada a les Illes, per Damià Duran i Jaume.
- 23 **ART. Conversa amb Steva Terrades**, a cura de crònica de Tres. Un altre artista innovador exposa les seves idees sobre el seu quefer i les coordenades dins les quals es mou la seva tasca.
- 25 La Secció del camp de l'Obra Cultural Balear segueix informant i reflexionant sobre la realitat rural mallorquina. **L'empresa agrària, demà.**
- 27 **Crònica de Barcelona.** Biel Mesquida un altre mes us informa des del Cap i Casal de Catalunya, ara especialment sobre les peticions d'**amnistia des de la Rambla**, i altres afers.
- 28 **Premi de poesia a Zuric.**
- 28 **La V Festa de les Lletres a Campos** (2 gener 1976).

Fer política des d'aquí i per a les Illes

Més d'un pacífic ciutadà d'aquestes contrades contempla, mig astorat i mig inquiet, el trencament de la «calma política» a l'«Illa de la calma», en aquests temps que corren i que sembla que no tenen aturall.

Manifestació a Cort pro-amistia, manifestacions dels obrers sense feina a Sindicats i pels carrers de Ciutat, tancada dels mateixos a la parròquia de Sant Miquel, assemblea a Sindicats del dia 15 d'aquest mes... han sorprès l'atenció encalmada del mallorquí panxacontent que creia que això, aquí, no passaria mai... I ha passat.

A un observador més atent a les profunditats del nostre poble, tan amagades, tan desconegudes, tot això no li ha produït tanta estranyesa. Sabia que covava una politització latent, que ara sura i esclata a la premsa i al carrer. La preocupació per la cosa política, encara que anys d'embridament i de triumfalismes «oficials» i sucursalistes l'han volguda emblanquinar d'indiferentismes suïcides, no és improvisació d'un dia quan les campanes de Madrid han replicat a democràcia, a llibertats i a partits.

I el ressò d'aquestes campanes s'ha sentit ben fort des d'aquí. Una inèrcia en l'oida política (?) de molts d'illencs després de quaranta anys (i de més enrera, si voleu) de provincianisme, encara n'ha enmoixat més d'un —la majoria tal volta?— amb plantejaments abstractes, com si la salvació messiànica un altre pic ens hagués d'arribar de solucions centralistes, preparades, cuites i servides des d'unes decisions de poder on el poble d'aquí participaria amb aplaudiments «democràtics», o amb uns vots de minoria allunyada i falsejada per propagandes paradisiàques de guia turística.

Aquests plantejaments abstractes i centralistes són els qui han armat més renou a les planes de la nostra premsa diària, i —repetim— n'han engrescat més d'un, dels qui ara senten revivre l'eufòria de la seva vocació política.

Creim que és el nostre deure alçar la veu, des d'una tribuna que s'ha manifestat sempre atenta als interessos reals de la col·lectivitat de les Illes, com a poble, per aturar el risc que tots correm d'embarcar-nos en aventures que, un altre cop, deixin sense plantejaments vàlids i, consegüentment sense solució, els problemes que el poble de les Illes té pendents des de principis de segle, o des de la Restauració, si voleu mirar més enrera.

Primerament, el del reconeixement de la personalitat nacional de les Illes dins el context històric, cultural, geogràfic i econòmic dels Països Catalans, i de tots els altres pobles que formen l'Estat espanyol.

En segon lloc cal apuntar la problemàtica social i econòmica, amb especial referència al món obrer, a les fonts de riquesa, als sistemes de producció i a tota la seva gestió.

I, encara que s'hagi d'emmarcar dins unes circumstàncies més recents, la manca de plantejament dels problemes del sector terciari (hosteleria i serveis).

És urgent prendre consciència, col·lectivament, que tota aquesta problemàtica, vital, decisiva per la nostra pervivència com a poble, no ens serà resolta des de fora: som nosaltres els qui ens hem d'abraonar per trobar-hi plantejaments i solucions satisfactòries que tantes vegades ens han estat negades o falsejades o amagades.

Per això ens dol que dins tota aquesta ebullició política ni s'hagi besllumat un intent seriós de conjuntar forces polítiques autòctones en un «Consell» o «Assemblea» que gestionàs les vies més urgents per arribar a una clarificació del que ha de ser, des d'aquí i per a les nostres Illes, fer política dins un nou camp democràtic; ni s'hagi sentit el reclam de posar-nos, ja des d'ara, a la tasca de la redacció d'un projecte d'Estatut.

Una altra vegada podem tudar una ocasió històrica. Creim que és el nostre deure denunciar fermament aquest perill. Ho hem fet així, amb l'esperança que molts reconsiderin les seves postures, tal volta assumides amb massa pressa i poca reflexió, i que tots uniguem esforços perquè el nostre poble es recobri a si mateix: en la seva identitat, la seva llengua i cultura; sigui amo de la seva gestió política i econòmica; re-descobresqui la seva personalitat i la seva comunió amb altres pobles per anar bastint un futur més lliure, més responsable, més d'acord amb el que realment som els qui aquí vivim i els qui aquí caminam.

Antoni Campins

Economia 1975: segon any crític

Encara que en els moments en què escric això no dispòs de dades estadístiques que em permetin quantificar, no hi ha dubte que 1975 ha suposat en el camp econòmic la continuació de la crisi començada el 1974. En aquest sentit, els fets són tan clars que seria ociós donar-los amb xifres:

—el turisme ha continuat estagnat. El nombre d'estades de 1975 haurà estat similar o inferior al de l'any anterior, i no haurà superat per tant el nivell de 1972. Han continuat les fallides de «tour-operators» estrangers, en completa impunitat pel que respecta a les seves obligacions amb els hotelers d'ací. S'ha accentuat l'estacionalitat i molts d'hotels que altres anys no tancaven d'hivern han tancat enguany. Els preus han continuat pràcticament congelats, i fins i tot hi ha hagut empreses que els han deval·lat per a la propera temporada, mostrant així tant la seva desesperació com la seva manca de visió i de sentit de la solidaritat.

—en el sector industrial no ha anat millor (amb l'excepció del calçat, igual que en 1974). Destaca el sector de la construcció, que té ell tot sol tants d'aturats com tots els altres sectors econòmics junts. La construcció ha estat el sector més sensible a la recessió: per una banda, les construccions turístiques estan pràcticament interrompudes, perquè l'absència de demanda no permet fer cap inversió nova, i per l'altra les construccions residencials es limiten de fet a acabar part de les edificacions començades, que no se venen més que amb moltes dificultats. La resta de la indústria —excepte les d'exportació i les

que produeixen béns de consum immediat, que són minoria— se mou amb una tònica similar a la de la construcció i arrossegada per ella.

—la persistent inflació (més d'un quinze per cent, una altra vegada) i el nivell dels protestos de lletres (encara superior al de 1974) poden servir per acabar de completar aquest esbós, que no té altra pretensió més que introduir a altres consideracions més generals.

Crec que, més que la descripció dels fets, té importància la comprensió dels mecanismes i de les causes.

Per al qui hagi seguit l'evolució de la nostra economia no hi ha diferències sensibles amb la situació de 1974. Hem entrat en un període de depressió que encara que hagi evolucionat de forma aproximadament parel·lela a la conjuntura general d'Espanya no és comparable amb aquesta, tant per la seva natura diferent com per la seva major incidència i repercussions. La situació és incontestablement més dura a les Balears que a la generalitat d'Espanya, encara que el retorn d'una bona part de la població immigrada hagi pal·liat les seves manifestacions més ostentoses (atur massiu).

¿Quines són, però, les raons d'aquesta vulnerabilitat? Arribats a aquest punt, és inevitable fer referència a les particularitats del nostre model econòmic i a les distorsions que ha produït. S'ha descrit sovint el nostre model econòmic com un monoconreu turístic, i l'expressió és indubtablement encertada, però crec important que es tenguí en compte que per a la nostra eco-

nomia el turisme no ha estat només la principal activitat, sinó també una activitat en creixement molt ràpid (fins a 1973). Les conseqüències d'això han estat importantíssimes en tots els ordres. Per una banda la ràpida expansió turística ha possibilitat durant la dècada dels seixanta un creixement sense precedents de la renda real, a la vegada que les també creixents aportacions de divises han constituït condició necessària per a la industrialització de la península. Per un altre costat, la ràpida expansió turística ha fet que les activitats relacionades amb la inversió turística (construcció, metall, mobles, etc.) tenguessin un paper més i més important, a la vegada que passaven a dependre més i més estretament del creixement turístic. Poc a poc aquestes activitats passaren a ocupar el paper central: l'hostaleria anava deixant d'ésser un bon negoci, en gran part perquè a Madrid el turisme s'ha entès més com a empresa política (mitjà per a rompre l'aïllament internacional d'en Franco) que econòmica, i així sempre

ha preocupat més nombre de turistes que entraven al país que no els doblers que deixaven. Poc a poc, a mida que els sectors lligats a la inversió turística passaren a tenir el paper de protagonistes, el funcionament del model començà a dependre no del nivell assolit per l'activitat turística, sinó del ritme del seu creixement. Al 1973 pot estimar-se que més del 40 per cent de la població activa industrial treballava per a la inversió turística. Evidentment, l'activitat no pot mantenir-se als seus nivells «normals» si hi ha una reducció en la inversió, o bé, dit en altres paraules, la nostra economia només té dos estats possibles: o l'expansió desfermada i irracional, com als anys 60, o la depressió, com ara. En les coordenades del nostre model econòmic actual, no tenim alternativa.

Com hem arribat a aquesta situació que fins i tot té un nom específic, utilitzat internacionalment (balearització)? No és aquest el moment d'entrar en anàlisis que requereixen un treball més

seriós i aprofundit, però sí pot ésser útil remarcar alguns fets:

—el «boom» turístic va ésser políticament útil al poder que va guanyar la guerra civil, en tant que va ajudar a rompre l'aïllament internacional. D'això hi havia completa consciència a Madrid, i el dia que els protagonistes vulguin podran contar-se anècdotes ben significatives, que afecten a personalitats polítiques de primera fila que ara són demòcrates-de-tota-la-vida.

—turisme i emigració han constituït els dos pilars que han permès generar recursos per a bastir l'actual indústria peninsular, a la vegada que han subministrat divises que han permès sostenir la solvència exterior d'Espanya, i han absorbit els excedents de mà d'obra de les zones més deprimides, on pareix que no va arribar la revolució nacional-vertical-sindicalista.

—l'absència d'organismes democràtics d'àmbit balear, amb capacitat per a administrar la nostra principal font de riquesa en profit nostre, ha proporcionat als

«tour operators» estrangers la possibilitat (que, evidentment, han aprofitada) d'utilitzar-la en profit seu, amb la complicitat dels nous rics que parlen «la llengua del imperio» i les benediccions de l'Estat espanyol.

¿Quines són les possibles sortides? Seria il·lusori cercar receptes simples a una problemàtica complexa, i més en aquests moments en què la possible transició a una mitja democràcia obre perspectives noves d'acció política, però jo crec que tot plantejament que no partesqui de la necessitat de retornar al nostre poble el domini ple del seus recursos, mitjançant els necessaris organismes d'autogovern inherents a tota nació constituïda com a tal, no farà més que perpetuar la colonització: seguiríem duent un jou, encara que fos encoxinat. ¿Sabrem entendre tots els que així pensam fins a quin punt necessitam el realisme, l'esperit unitari i l'absència de sectarismes?

ANTONI CAMPINS COLOM

Darreres publicacions de l'Editorial Moll:

HISTÒRIA DE LLORET DE VISTA ALEGRE I DEL SEU CONVENT,
pel P. GASPAR MUNAR OLIVER

CRÍTICA LITERÀRIA, 1, per JOAN PONS MARQUÈS
(Volum II de les seves obres, edició patrocinada per la Caixa d'Éstalvis i Mont de Pietat de les Balears)

LES IDEOLOGIES POLITIQUES A MALLORCA (Quinze entrevistes),
per LLORENÇ CAPELLÀ

ANTOLOGIA POÈTICA de MARIAN AGUILÓ
(Tria i pròleg de JOSEP MARIA LLOMPART)

Distribució: LLIBRES MALLORCA. Fortuny, 5. Palma.

Celesti Alomar

Resum d'una època d'economia turística

L'estructura econòmica de les Illes es veu fortament determinada pel fenomen turístic. La seva influència és desigual a les diverses illes. Per ventura Menorca és, entre totes, la que en sofreix una dependència menor. Mallorca i Eivissa tenen una estructura econòmica que gira al voltant de les coordenades turístiques.

El turisme té una llarga tradició a les Illes. Però és a partir de la dècada dels 60 quan aquesta indústria cobra dimensions de vertadera envergadura.

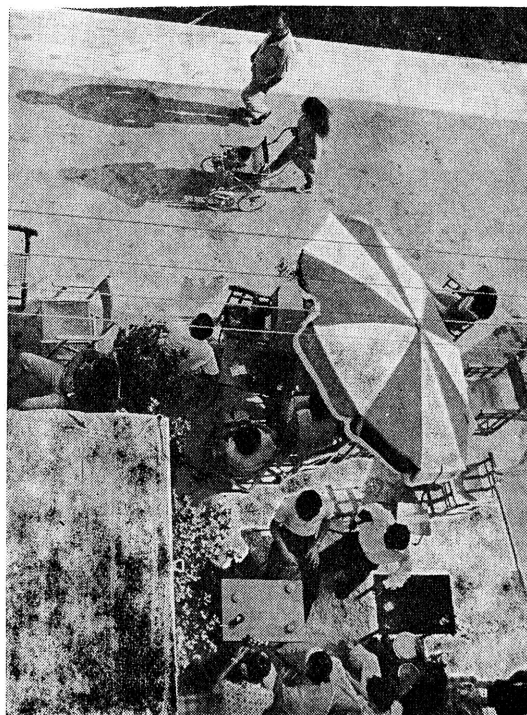
Entre 1960 i 1971 el nombre de turistes vinguts a Mallorca es multiplicà per 6'4, assolint els 2.330.480 visitants el 1971. Entre 1963 i 1971 el nombre d'allotjaments es va duplicar, assolint els 1.513 establiments amb una capacitat de 153.692 places, quadruplicant les que hi havia l'any 1963. Un creixement paral·lel al de la demanda s'ha produït en aquelles activitats directament o indirecta relacionades amb el turisme i que han acaparat iniciatives i capitals, absorbint no sols la mà d'obra disponible a l'illa —sostreta a altres activitats tradicionals que en configuraven l'estructura econòmica— sinó també provocant un corrent migratori d'una absoluta importància i de grans conseqüències demogràfiques.

La riquesa produïda per les activitats turístiques ha situat la «Provincia de las Baleares» als primers llocs de la classificació de renda «per capita», el sisè en 1971. Pel valor de la producció neta les Illes se situen a l'onzè lloc.

Concentrada la demanda en el sector serveis, aquest ha sofert una hipertròfia en relació amb els altres sectors i la composició sectorial del valor s'ha modificat de la manera següent:

Sectors	1960	1969
I	23'3	12'7
II	25'3	21'3
III	51'4	66'0

De tot això es dedueix un vertader creixement de la riquesa a les Illes, creixement que presenta caràcters excepcionals per la rapidesa amb què s'ha desenrotllat (1). Nogensmenys,

no podem parlar d'un vertader desenvolupament econòmic a les Illes perquè no s'ha produït una evolució sectorial armònica, puix la prosperitat del sector terciari no respon ni té justificació en les activitats primàries i secundàries. És més: aquests dos darrers sectors ha patit una constant sangria de capitals i de mà d'obra, provocant el seu estancament i, sovint, una recessió.

ELS RESULTATS D'UN MODEL ECONÒMIC

El desenvolupament de tal model econòmic s'ha d'entendre dins unes coordenades: la del model econòmic espanyol, i les del desenvolupament de les societats capitalistes europees.

El moment en què es produeix el «boom» turístic, coincideix amb els plans d'estabilització de l'Estat espanyol. Dins aquesta política general de captació de capitals per a la industrialització del país, les Illes haurien de jugar un paper molt específic: la de productores de divises a baix cost que vinguessin a compensar la deficitària balança de pagaments de l'Estat espanyol envers els països estrangers.

Al mateix temps, la florent indústria del turisme absorbiria part de la mà d'obra sobrant de les províncies que no entraven en les zones previstes per a tal industrialització.

Hom resolria d'una doble manera l'aconseguir divises a **baix preu**:

A) No realitzant inversions grosses per part del sector públic a les Illes. Ometent expressament qualsevol tipus de planificació.

B) Incitant la inversió del sector privat mallorquí. Liquidant qualsevol tipus de traves legals que frenassin aquesta inversió, que havia de ser desordenada per força i sense cap previsió de futur.

La compensació per part de l'Estat a la iniciativa privada mallorquina fou la possibilitat d'una àmplia especulació a tots els nivells, donant la sensació d'eufòria econòmica que ben aviat s'havia d'acabar. Així s'anaren reproduint una sèrie de defectes que són els que actualment condicionen l'estructura econòmica de les Illes.

1.—La multiplicació de la petita empresa. L'any 1971 la mesura de les empreses a les Illes pel nombre d'empleats era el següent:

Menys de quatre empleats	10.587	70'21%
Entre 5 i 25	3.563	23'63%
Entre 26 i 50	543	3'60%
Entre 51 i 100	250	1'65%
Entre 100 i 1.000	134	0'36%
Entre 1.000 i 2.000	1	0'06%
Superiors a 2.000	0	—
TOTAL	15.077	(2)

(1) Extret de **Mallorca en la dècada 1960-1970**, de B. Barceló Pons (Banca de Crèdit Balear).

(2) Sobre dades de l'I.N.P.

Actualment la proporció no ha variat substancialment. Per ventura hauríem de senyalar la desaparició de gran quantitat de petites empreses en sectors, com el de la construcció, botigues, i altres indústries creades pel turisme, que en moments de crisi han estat incapaces de sobreviure.

2.—La paralització de la indústria tradicional mallorquina i illenca; i per tant, un retrocés dins un context general de les Illes.

Tal situació de desequilibri total en l'estructura econòmica illenca fou suportable mentre l'afluència del turisme creixia constantment. Mentre la inèrcia consumidora feia possible passar-se la pilota d'un a l'altre. Però un cop la crisi econòmica actual féu acte de presència, el panorama canvià radicalment. Els efectes foren clars i secs:

a) La balança de pagaments regional s'inverteix i el 1974 passa a ser negativa.

b) S'esfondra el sector de la construcció, que, generat únicament i exclusivament per la indústria turística és incapaç de cercar nous mercats. Per a ell no val cap tipus de política d'obres públiques perquè no les pot afrontar degut a la seva estructura fraccionada i de petita empresa.

c) El sector d'hostaleria s'estabilitza; i minva en els guanys; reducció del temps de la temporada i preus baixos.

d) Les indústries tradicionals tornen a sorgir com a possibles solucions, encara que no s'hi fa cap tipus d'inversió ni moviment. Es més, degut a la greu crisi i la manca d'atenció que han sofert al llarg dels darrers anys, troben dificultats per a llur reactivació.

e) La banca regional té un sobrant de líquid i poques possibilitats d'inversió. Al contrari proliferen els petits bancs privats que operen fonamentalment sobre «impagats» existents.

f) L'agricultura, petita propietat, no pot fer front als elevats costos i així part de l'anyada queda sense recollir (ametlles, garrofes...).

Aquesta situació caòtica porta a un plantejament, que fins ara només és fruit de la ment de qualque intel·lectual: el caràcter estructural de la crisi a les Illes Balears. Són constatació d'aquestes afirmacions els resultats de les obres següents: «Crisis de construcció en las Baleares»; «15 empresaris mallorquins» de Llorenç Capellà; «Evolució econòmica 1974. Les Balears», de Banca Catalana i «Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares»; i també nombrosos articles a la premsa local i revistes.

ELS DIFERENTS SECTORS

El fet del turisme és irreversible. L'existència de la indústria hotelera com a base de l'economia insular és una realitat que cal afrontar. Qualsevol

acció que hom emprengui en el sector hotelier ha de tenir ben clar que el seu objectiu és la reestructuració del sector, no la seva negació, com han assenyalat algunes ments políticament «pures».

Hem definit el sector, com un sector de mitjana i petita empresa amb elevat grau de descapitalització i com un sector que és incapaç de controlar el seu propi mercat. A partir d'aquestes realitats inqüestionables, les tendències renovadores cal que avançin sobre una doble perspectiva:

1.—Considerar la petita empresa com un fet positiu, si hom és capaç de coordinar-la. Aquesta força de petits i mitjans empresaris és la tendència pro-monopolista d'altres empreses grans, com és ara de «Hoteles mallorquines».

2.—Recuperar la iniciativa en el mercat, actualment en mans de «trusts» estrangers, mitjançant la creació de mecanismes propis de defensa. En aquest sentit cal destacar com a positiva la derrota soferta per «Hoteles mallorquines» en les eleccions sindicals.

La resolució d'aquest doble problema és únicament possible si s'estructura un sector públic que pugui intervenir adequadament, coordinat tant l'acció de la base com l'acció política d'aquest empresariat. Per la flaqueja estructural d'aquest sector, l'acció pública s'hauria de desenrotllar en

Ca'n Juan
de Saigo

Casa fundada l'any 1700

Xocolata amb ensaimades calentes

Gelats i quemullars

Obert tot el dia

C/. Fiol, 11

Tel. 211653

Ciutat

FAJAS **Reino**® CORSETERIA
J. Masdeu
Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

al servei
de la dona
jove i elegant

dona
corseteria
J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

amplis nivells (Agències de contractació i venda, planificació, formació de tècnics...).

La **construcció**, segon sector en importància quant a ocupació de mà d'obra té uns problemes consemblants a l'anterior. Igualment descapitalitzat i atomitzat, veu agreujada la seva perspectiva de futur per esser un sector generat i induït pel turisme. La construcció, per la seva pròpia naturalesa, és incapaç de generar un procés de treball independent. En ell s'imposa una política que tendesqui a una lenta desaparició o estabilització en cotes molt baixes d'ocupació i de producció. Possibilitat un encarrilament progressiu de mà d'obra i capitals vers altres sectors de producció.

Per tal que aquesta complicada tasca sigui possible, cal que es pugui mantenir la seva activitat durant un cert temps. ¿Quin tipus de demanda pot fer que un sector de mitjana empresa mantengui la seva activitat? Les grans obres públiques, és clar que no. Aquestes solament són a l'abast de **les grans companyies**, s bé llavors sub-contracten les empreses mallorquines. Al contrari, l'únic tipus d'activitat que pot afrontar el nostre sector és la realització de la deficiència acaramullada d'infraestructura a les zones hoteleres. Això, dit de passada, és totalment necessari per augmentar la competitivitat del sector turístic.

Per tal que vinguin iniciatives en aquest sentit, cal que sigui possible entre altres coses:

1.—Una autonomia municipal que pugui posar en marxa tals realitzacions en els propis municipis.

2.—l'existència a les Illes d'uns mecanismes polítics propis que garanteixin que qualsevol tipus de reconversió econòmica es faci des del punt de vista del benefici de les Illes, i no de les companyies de caràcter monopolista que operen al nostre territori.

ALTRES SECTORS

A les nostres illes hi ha **recursos financers** propis per a rallaçar un nou model econòmic. Més encara, les illes seguiran essent productores de divises, que vindran a ampliar els nostres recursos disponibles. Però, enfront d'això, no hi ha canals d'inversió propis, que facin revertir aquestes disponibilitats en la nostra pròpia economia.

L'ordre de solucions a aquest problema no rau únicament en ampliar el marge d'acció a la banca regional; sinó, al contrari, cal que les trobem en el marge d'autonomia suficient i en un ordenament jurídic que ens permeti control i distribució d'aquests recursos.

Els sectors tradicionals —calçat, tèxtil, vidre, metall...— no passaran de ser simples exemples d'indústria per als nostres escolars, si aquests recursos reals no són invertits. La inci-

tació a la inversió i a l'exportació es donarà si l'empresari insular, endemés dels mitjans adequats, té la plena garantia de poder competir en pla d'igualtat en qualsevol mercat exterior. L'empresari de les Illes és perfectament conscient que actualment, amb productes de qualitat superior i amb preus relativament baixos, és derrotat als mercats americans i anglesos, únicament i exclusiva per no tenir mecanismes propis d'intervenció.

Un pes important és l'actual política energètica que dotarà les Illes d'un auto-abastiment d'energia elèctrica durant un termini de temps no inferior als vint anys. Cal destacar la importància del fet encara més si pensam en l'actual crisi energètica que pateix el món occidental actualment.

RESPOSTES A UN PUNT OBSCUR

Dins l'actual situació, un dels punts obscurs que hom ha pretès de resoldre en els sectors implicats en la crisi és el de si les Illes estan o no estan ordenades a tenir una economia depenent i sense cap possibilitat de desenvolupament propi. Davant tal pregunta les respostes es donen a un doble nivell:

A. Nivell d'estudis teòrics, el contingut del qual el podríem resumir en dos punts:

1) Que les Illes tenen uns recursos naturals suficients per estructurar un model econòmic diferent del **turístic**, i a bastament amplis per posar en moviment el potencial humà existent a l'actualitat.

2) I que «és imprescindible que el desenvolupament de les illes es pro-

jecti i realitzi sobre la base d'un regionalisme democràtic» (**Evolució econòmica, 1974**, Banca Catalana i Caixa d'Estalvis).

B. Unes primeres passes per part de forces econòmiques de les Illes cap a una reagrupació per a la inversió i desenvolupament a les Illes. **PRO-DERBA (?)**, intents d'associació d'hotelers, ocupació de sindicats (Consell d'Empresaris) per part del sector empresarial mallorquí més tradicional i per ventura més independentista... són els exemples més clars en aqueix sentit.

Dins aquesta dinàmica sembla primària-se com els sectors tradicionalment especuladors, íntimament lligats a la burocràcia local, perden tota iniciativa. El forat que deixen buit resta a ocupar. Això obre perspectives esperançadores, si bé difícils, per a tots aquells sectors fins avui pràcticament relegats a un segon pla, i que, malgrat això, ha sabut mantenir-se. La lluita política que d'això es deriva ha de ser transcendental per al futur de les Illes.

CELESTÍ ALOMAR

Arreu, veus i gestos per l'amnistia

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS

Per tal d'alleugerir i accelerar l'administració de LLUC pregam a tots els nostres subscriptors que,

abans de dia 15 de març, vulguin enviar-nos el pagament de la subscripció d'enguany per taló bancari o gir postal a **l'Apartat de Correus 619** de Palma de Mallorca; o bé pagar personalment a c/. Impremta 1, pral. 2.ª, Palma.

Resum de l'any

Som a començaments d'un altre any i, per això, un poc més prop del segle XXI. Tornam vells —màdurs, com diuen ara—. O joves. Depèn del lloc on col·loquem el principi i el final, tot i que podria donar-se la circumstància que no ens hàgim mogut i que, per tant, siguem al mateix lloc de sempre. Una cosa certa: hem mig clos un període d'història escassament nostrada. Un final d'acte una mica barroc, tot s'ha de dir, degut a l'espesseïment dels succeïts que ens han afectat darrerament. Fet i fet, podríem dir que «un ambient festiu va regnar entre tots els nostres amics polítics», com fa no massa temps esgrigué algú. El món es belluga, els foguerons van apagaïtant-se i un hom està temptat de pensar que alguna cosa ha canviat o està per canviar, encara que no li faci gens ni mica el pes allò que veu.

Teniu raó: la divagació duu camins d'escepticisme, i em paguen (és una forma de dir-ho d'alguna manera) perquè parli de política internacional i embulli la troca en aquest sentit. Sotmès a aquesta limitació, he d'intentar un balanç provisional d'allò que ha estat l'any 1975 amb els seus desgavells corresponents... Així i tot però, trob que m'hauria de referir a l'Estat espanyol, perquè aquest any podria haver estat decisiu en el terreny polític intern i internacional.

Variacions sobre l'Estat espanyol

M'agradaria tenir l'humor i la ironia de Gosciny i d'Uderzo com per poder relatar (llegiu mitificar, si això us ha de tranquil·litzar) la història dels més recents esdeveniments de l'Estat espanyol. M'agradaria contar les aventures d'un Asterix, d'un Obelix o la història del poble aquell que resistia l'opressió forana que el sempentejava. Però tothom coneix l'anècdota i no crec que fos massa eficaç.

Des de la mort del general Franco, a l'Estat espanyol tenim un rei: Juan Carlos I. Hem vist als diaris com es parlava dels pas d'un règim personal a un altre de més participació i com una sèrie de paraules (pertant, de conceptes) vénen ocupant l'atenció persistentment: democràcia, amnistia, llibertats de reunió, d'expressió, etc. i etc. També hem vist enderrocar-se allò tan bonic de les associacions. No se'n parla, i han estat substituïdes a les columnes informatives per les sigles dels partits polítics no reconeguts oficialment: PSOE, PCE, PTE, etc...

I que serà ver això de la democràcia? Ningú no ho sap de debò. De fet, hom ha detectat una mena d'efervescència entre tots o gairebé tots «els nostres amics polítics». Una efervescència que té un cert aire especulador i alhora espectant en els sectors més sensibilitzats. L'amnistia ha estat el cavall de batalla

més llançat, que ha resultat més aglutinador d'opinions diversificades, fins al punt que determinats estaments oficials i polítics han fet de l'amnistia una consigna pròpia. Em referesc a corporacions locals, per exemple.

Variacions als Països Catalans

Avui hom parla de Països Catalans. Llegiu «Canigó», «Presència»... Hom parla d'una unitat de llengua, de cultura, d'història. Encara que hi hagi divergències que poden arribar a ésser més o menys conflictives, esperam que l'anàlisi política seriosa ens duguin a més llarg o més curt termini a l'aclariment polític entre el País Valencià, Catalunya Príncipat i les Illes.

Dins d'aquest marc, hem estat espectadors, lectors, d'uns fets que semblen quasi inversemblants per la gent que ha crescut dins un règim personalista de quaranta anys d'existència. Ha aparegut en públic l'Assemblea de Catalunya i hem estat testimonis, encara que sigui d'enfora, de la creació del Consell Democràtic del País Valencià. Al mateix temps s'ha donat notícia que diversos partits polítics com el Moviment Socialista de Catalunya, Partit Socialista d'Alliberament Nacional, Partit Socialista Unificat de Catalunya, et. i et. reconeixien (o toleraven?) una àmplia gamma d'acció i de lluita política que té el suport d'una realitat històrica i cultural ben diferenciada.

A on ens portaran aquestes noves?

Estic encarregat de fer un resum de la situació política i no de fer futurologia. M'he de sotmetre, m'agradi o no, a la disciplina...

La situació a Mallorca

Entre nosaltres també s'han produït alguns fenòmens externs de politització evident. Cal parlar-ne. Hi ha hagut alguns matisos, no tan poc importants com poden semblar a observadors superficials de la realitat, que necessàriament exigeixen una reflexió i una crítica, malgrat tots els triumfalismes enragés o no.

1) La manifestació per l'amnistia a la plaça de Cort, que congregà centenars de persones davant l'Ajuntament. Una comissió entregà una carta, redactada en castellà, en la qual es demanava l'amnistia al rei Juan Carlos. Després d'haver complit la missió, vingueren els parlaments públics a la plaça que també es feren en castellà. Faig un èmfasi especial sobre la llengua emprada en aquesta primera activitat pública des de 1936 ençà per allò que té de manca de sensibilitat o de sensibilització dels capdavanterers polítics envers el lloc on es desenvolupa la seva dinàmica de lluita i per les confusions polítiques que això pot comportar. La coherència política hauria de ser una pràctica normal, això no obstant, sembla que no ho és tant. O més que mai, anau a saber.

2) El sopar homenatge a Antoni Alemany, veritable «sopar polític». Com és obligat, els parlaments i els aplaudiments se succeïren al llarg de la reunió. La majoria dels parlaments se feren en castellà i els aplaudiments pel procediment natural. De totes maneres, Antoni Tarabini, Climent Garau, Fèlix Pons, Josep Melà, etc. s'expressaren en català. No sé si per raons tàctiques o estratègiques (no crec que sigui el moment de perdre'm en aquestes consideracions), amb la qual cosa donaren prova d'una conscienciació político-cultural del marc on es desenrotllava la seva activitat pública. D'altres, com Rodríguez Miranda, Alonso, Miró de Mesa, etc., i Antoni Alemany mateix acceptaren l'idioma castellà com a mitjà de comunicació «normal» i l'empraren en aquella ocasió.

Davant aquests dos actes públics, ¿quin sentit té, per exemple, demanar la reincorporació del català a les escoles, l'ensenyament del català i en català, la co-oficialitat del català..., si després resulta marginat d'una activitat tan elemental com és la política?

Caminant pel món

Seguirem parlant de la política internacional. L'any 1975 se'ns ha acabat entre violències, tensions, és a dir amb coexistència pacífica dels dos grans blocs: URSS i USA. L'equilibri ha estat gairebé perfecte, amb les traïdes i els genocidis ja coneguts.

La incertitud a Portugal, els estires i arronses, els retrocessos i l'ofegament econòmic han caracteritzat l'any portuguès. La crisi del capitalisme occidental (guerra civil al Líban, a Irlanda) no possibilita una visió tranquil·la ni còmoda de l'esdevenidor. Les al·lusions a la vietnamització possible del Sàhara Occidental, si se produís realment podria condicionar fortament l'any 1976.

«He decidit d'anar-me'n per sempre Amén».

ha escrit el poeta. Malgrat tot, sembla que no és això: som aquí i l'opressió també —Pinochet, el llarg any del crim a Argentina—. La lluita per aconseguir l'alliberament nacional i l'alliberament de classe, que ens afecta de prop o de lluny, però que sempre ens afecta és un objectiu constant per avui, demà, demà passat... Qui pot dir-se guanyador? I qui vençut?

ANTONI SERRA

GALERIA 19

Conquistador, 7 - Tel. 21 01 08

CIUTAT

D'uny any a l'altre

La interinitat municipal

per Sebastià Verd

Després d'aquest assaig electoral que haurà viscut l'ajuntament de Ciutat —a l'espera de millors aires democràtics— es trobarà de ple en una situació de llarga interinitat. El batle o batles que puguin venir fins que tots el regidors hagin estat triats directament pel poble mancaran d'una autèntica representativitat i, no per això deixaran d'esser jutjats. El darrer batle, Rafel de la Rosa, ha estat el primer criticat de bon de veres, quan no fou ni prop fer-hi el pitjor de tots ells, a dalt i baix de la història municipal de Palma. Per altra banda, prou problemes tindrà el nou cap si endevina en resoldre els grans «affaires» del darrers anys: Puig de Sant Pere i Parc de Mar, principalment. Així que, d'enguany, quant a realitzacions —obres, asfaltats, tràfic... problemes característics de l'època passada— poc podem esperar. Caldria, això sí, tenir un poc més d'imaginació i anar per endavant del futur, pe-

rò... Es pot demanar una real imaginació a l'actual equip! Sempre hi haurà excepcions, si bé hem de creure que no, no hi ha gaires esperances...

En de la Rosa deixa un Ajuntament apuntalat. Ell ho va apuntalar a força d'emprar tota la seva política, si es pot anomenar d'aquesta manera, en organitzar uns equips tècnics que, malgrat tot, han complert la seva funció. Si li hem de fer crítica en aquests moments, gairebé l'haurem d'acusar d'haver accedit a la batlia massa tard. Fa vint anys, deu per ventura, don Rafel hauria estat un gran batle, però li ha tocat viure els darrers temps d'una apolítica municipals per entrar dins els terrenys de la normalització política, i és per això que ha estat víctima dels qui representaven, fins fa uns pocs mesos, l'única activitat política legal i amb possibilitats de poder. Bé, ara ja està fet. El ciutadà de la Rosa torna a esser l'enginyer d'a-

bans. Un bon enginyer, no hi ha dubte.

Deixant anar el passat, mirem cap al futur. Ciutat ha crescut incontroladament, sense sotmetre's a cap planificació racional. Tot el pla Ribas-Piera queda a l'aire. Ens caldrà pensar en humanitzar la vila, ja que hem de viure, d'ara endavant, sense el truí d'un «boom» econòmic que no ens deixava pensar en altra

(Il·lustració de G. Vuillier a «Les Illes Oblidades»)

RÀDIO POPULAR

C. O. P. E.
MALLORCA

MALLORCA AL VENT

De dilluns a divendres a les 15'30 h.

CANÇONER D'AVUI

De dilluns a dissabte a les 11 h.

Realitza: Joan Manresa

LLIÇONS DE CATALÀ

De dilluns a dissabte a les 15'55 h.

RONDAIA MALLORQUINA

Dimarts a les 18'30 h.

Dimenges a les 22'30 h.

Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

RÀDIO POPULAR
ÉS COSA NOSTRA

De dilluns a dissabte de 9 a 10
en Freqüència Modulada

cosa. Tot anirà ara més normalitzat, inclús els problemes socials, acallats injustament que hi són i que cal evitar de resoldre'ls sense repressions inútils. Palma, dins els seus barris, és encara i ho serà molt de temps, una ciutat reprimida, on les classes més opulentes han fet uns cercles ben definits de la seva àrea, deixant la resta sense remeis. Els poders públics no han duit mai l'iniciativa del procés urbanístic i per aquest motiu sols els forts econòmicament podien accedir a finques ben situades i ben fetes.

Per al futur —no miren enrere en aquests moments— farà falta una gran dosi d'imaginació. El poder municipal clàssic ha de passar a mans dels tècnics, dels caps de departament, deixant camp lliure als polítics, a través d'una roda tancada que unesqui aquells amb aquests i ambdues parts directament amb el poble pel qual es treballa i que, en definitiva, és qui ha de dir el que vol. La política local-municipal creixerà a dalt d'un gran estadi que concentra un nucli social perfectament definit. Aquesta societat, que ha de relacionar-se amb els seus veïnats a través de les regions, durà el pols de la vida. Serà la primera instància de poder, des d'on es podran dur a terme les reformes que hom cregui necessàries. La seva importància és indiscutible.

Aquestes raons ens confirmen l'època d'interinitat que haurà

començat just ara. Una llarga interinitat que ha d'esser pròleg, el més breu possible, d'una autèntica representativitat popular dins Cort o dins qualsevol ajuntament de l'Estat Espanyol. Amb el mateix batle, l'ajuntament hauria estat el mateix, però sense ell, crec que el canvi serà notable i no endevín encara cap a on anirà. El teló està a punt d'alçar-se. El decorat democràtic, per ara sols és un decorat, hi és darrera. Endavant la funció!

El temps passat ens fa pensar, malgrat tot, que el nou batle xocarà amb la realitat actual. La interinitat no pot quedar estàtica. Hi ha tantes coses per fer, que l'obligat retard que es produirà caurà malament pertot arreu. Els satisfets seran pocs. L'equip que hagi sortit de les eleccions ha de representar un paper de molta responsabilitat. De totes maneres, el treball que podrien realitzar podria ésser profitós. Es tracta de preparar un camí, aplanant els inconvenients dels anys darrers. No obliden que el greu problema del Puig, per exemple, està encara sense resoldre i que la solució tècnica donada per l'ajuntament no deixa de dur greus problemes al veïnat. Cal estar-hi damunt, vigilant i resolent els problemes sota un prisma del tot flexible que afavoresqui els més dèbils. Per altra banda —i entre molts— l'assumpte dels fems és a Ciutat un gros maldecap. Alerta! Que pot arribar a fer pudor si

no hi ha bon seny a l'hora d'una decisió definitiva. Ja en fa, encara que sols físicament, de pudor. Molta.

Mala olor i mala espina ens dona tota anàlisi de la situació municipal d'aquests moments, la interinitat sempre retgira, però com que no es tracta d'esbucar sense motius, esperem els fets. De bon cor hem de desitjar al nou batle —sigui el qui sigui, que quan escrivíem no se sabia encara— molta sort. Tot és qüestió de saber ésser imaginatiu. ¿No serà massa demanar que tenguem en compte aquest consell?

SEBASTIA VERD

4CATS
galeria d'art

C/ San Sebastian, 7
Tel. 226493 Palma

R. AMENGUAL

olis i dibuixos

26 gener - 14 febrer

BARCELÓ ARTIGUES

9 febrer

L'any laboral 1975 a Mallorca

Aquest any ha significat per la realitat laboral de Mallorca la definitiva finalització d'una etapa, i l'inici d'un nou pervenir ben diferent, i això des de diferents angles, però partint d'un mateix fet: La crisi de la nostra indústria angular **EL TURISME**.

Fugint de fer tòpics, i intentant fer una aproximació el més concreta possible podríem analitzar l'any 1975 sota els següents aspectes.

Cronològic. L'any naixia sota el mateix signe que mor: atur a construcció, a hostaleria, fallides de petits tallers, tendes, agències de viatges estrangeres, companyies hoteleres, cadenes de comerç..., pocs doblers... amb l'agreuja que ara ja no es té l'esperança que l'estiu ho arreglarà tot, vindran turistes, s'ompliran els hotels, es mourà la vida de l'illa, circularan pessetes i duros, i l'hivern restarà com un somni passat. Ara no, ja no s'hi creu. Hem tocat el fons. No sols els signes són els mateixos, sinó que han crescut, que ja no s'hi veu solució, aquest estiu passat ha estat dels bons, bons... i no ha arreglat res. Aquest hivern han tancat hotels que mai ho havien fet: H. Forte Cala Viñas, Hotel Barbados, Hotel De Mar, i un llarg, llarguíssim etc.

Econòmic. Els problemes que sofrim a les illes i que hem experimentat aquest any no són els mateixos que la resta de l'Estat Espanyol, són més profunds, afecten més endins de la nostra estructura. Són conseqüència d'anys llargs d'haver destrossat la nostra riquesa. D'haver-se despreocupat del nostre futur econòmic: hem venut a baix preu, i sense possibilitat dintre del marc actual social i polític de resoldre, el nostre pa. Ens hem suïcitat davant els grans «tour operators» estrangers fent una política de baixos preus. Molts dels qui avui ploreu són els culpables que tots ens trobem així, aquells que des d'una competència desleial, per aconseguir el seu «Mercedes», la seva griferia d'or, o parèixer els «Onassis» mallorquins, sense cap tipus de raó econòmica varen hipotecar el nostre futur.

Laboral. Aquí perquè creim que és el menys desconegut ens podem allargar més. Està aquest aspecte fortament fermat a l'anterior. Per fer-ho clar podem senyalar els següents fets importants:

— Creixement i consolidació de l'atur. Les xifres són impossibles de tenir ja que no sols es tracta de l'atur aquí avui, sinó també del que exportam al seu lloc d'origen. El que sí es pot dir ben segur és que no s'hi veu solució. Hi ha fets curiosos: l'atur d'hivern de l'hostaleria els anys abans era absorbit per la construcció, i el que ha passat aquest any ha estat al revés, el qui no tenia feina a construcció s'ha vist obligat o s'ha vist empès a treballar a Hostaleria i ara és un aturat d'aquest ram, amb les greus conseqüències que té això, entre elles la

dificultat a l'hora de cobrar el «seguro de desempleo». La conflictivitat d'aquest fet s'ha demostrat amb la presió que s'ha fet per reconèixer el fet d'aturat, assemblees a Sindicats, sortides al carrer, presència de la policia...

— Eleccions sindicals. Aquest és potser un dels fets més importants dins el món laboral des de fa molts d'anys. Per primera vegada apareixen posicions noves, democràtiques, representants dels interessos de classe dels treballadors. I a l'entorn de candidatures conjuntes, amb programes més adequats a les aspiracions i necessitats concretes del nostre poble, s'afegeixen homes nous i es llancen a les eleccions sindicals, des de sempre aquí a les illes controlades pels de sempre, dels qui s'han creguts guanyadors d'una guerra. I a través dels mesos de Juny, Juliol, Agost, Setembre i Octubre, sorgeix una nova vida dins el moviment obrer d'aquí, la gent treballadora es reuneix, discuteix i vota. La participació ha estat com mai, i dins els sindicats més importants i els més conflictius guanyen candidatures no oficials: Construcció, Hostaleria, Sanitat, Ensenyança, Aigua, Gas i Electricitat, Metall, Activitats diverses, Arts gràfiques... a uns Sindicats més i a altres menys, però en conjunt sorgeix una nova força sindical que creu en noves solucions i no en les de sempre: fer patir a la part treballadora totes les conseqüències dels errors d'una política econòmica errada.

Aquí sí que no es pot parlar del mateix que abans. Quan començàvem l'any a Mallorca, hi havia certament un moviment obrer viu i fort, però sense gaire possibilitats de fer sentir dins tot el conjunt de la nostra societat, paralizats els mitjans sindicals per la somnolència d'anys de repòs de l'herència rebuda. Avui aquest mateix moviment crescut i potenciat per l'esclatada cap a fora i amb nous mitjans de fer-se sentir, pot ser una llum d'esperança dins l'obscuritat de la nostra situació real. No deixa de ser important el fet que pocs dies abans d'acabar l'any ja ho demostràs amb la cridada a favor de l'Amnistia, imprescindible per a construir una societat democràtica.

L'any que comença serà clau. De com es resolguin els problemes reivindicatius, econòmics, dependrà la supervivència d'unes illes riques on puguem viure-hi tots els qui hem construït aquesta riquesa. I no seran temps fàcils. Ni tampoc pensem que bastaran solucions d'emblanquinada. Sense una reforma estructural que suposi canvis radicals polítics que creïn una vertadera i real participació democràtica de tots, no es poden trobar camins vàlids per sortir d'aquesta situació crítica.

L'Església nostra

UNA IMATGE QUE CANVIA

L'any 75 és un any de conflictes per l'Església menorquina. No tant conflictes interns com fregades amb el poder. Els conflictes han estat notícia en la premsa, i no són tota la realitat, però sí que són com la cresta visible de l'iceberg. Els conflictes han anat creant una nova imatge pública de l'Església. Són expressió d'una comunitat que recerca la seva pròpia identitat i la vol definir alliberant-se de tuteles seculars.

LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Del 20 al 25 de gener té lloc a Ferreries, organitzada per la parròquia, una «setmana de la joventut». Objectiu: l'educació integral del jove tot partint de les seves situacions i vivències més pròximes: música, cine, amor, societat, divertiment, maduració humana, Déu... En el transcurs de la setmana es projecta la pel·lícula d'en Saura «el jardí de las delicias». Al cap de pocs dies, el presentador i animador del fòrum, Joan Pons Moll de Maó, és denunciat de «tendenciositat política» (eufemisme) i reclamat a declarar, juntament amb els organitzadors de la setmana. Al final, tot queda arxivat i no passa res de nou. Però queden oberts certs interrogants: ¿de qui havia partit a denúncia? ¿No expressa aquest fet una manca de llibertat d'expressió, mantinguda pels qui, a l'ombra o als càrrecs visibles, tenen el monopoli del pensament?

¿PAU O VICTÒRIA?

El 9 de febrer es commemora a tota l'illa (fora de Ciutadella i Ferreries) la caiguda de la república a Menorca. I se sol celebrar aquest fet amb misses i tedèums. Seguint el costum, les autoritats organitzen la missa a Maó, i aquesta és celebrada per l'arxiprest de Sta. Maria Sr. Cots. En la seva homilia, després d'explicar els textos bíblics llegits, diu que la pau no pot ésser fruit d'una victòria sinó d'una reconciliació. I seguidament fa referència a la campanya de firmes a favor de l'amnistia promoguda per «Iustitia et Pax». Entre les 300 firmes de menorquins sol·licitant l'amnistia, «hi ha la meva», afirma. En aquest punt les més altes autoritats assistents a l'acte no poden aguantar més, s'alcen i se'n van: el governador militar és seguit per totes les autoritats, inclòs el capellà castrense. L'ajuntament deixa per al final la seva indignada protesta, i es queda, mentrestant, a la missa. Açò té com a conseqüència que la clerecia de Maó —descomptant unes poques i absents excepcions— prengui l'acord de suspendre en endavant

Dues cares d'una mateixa Església Menorca 1975

per Joan Febrer

tota invitació a les autoritats perquè assistesquin corporativament a unes celebracions religioses. El Bisbe deixa fer: aprova l'acord però no l'imposa als altres arxiprestats. La primera aplicació de l'acord es realitza per Setmana Santa: ni autoritats de jaqué o d'uniforme ni tropa marcant el pas. «Mai fins ara m'havia pogut asseure als primers bancs en les funcions de setmana santa», em diu un devot de Sta. Maria. La segona, i més difícil aplicació, té lloc per les festes populars de Gràcia —el 8 de setembre—. Una moguda reunió de veïns a l'ajuntament deixa en clar quina és la postura de l'ajuntament —protesta; quina la del Sr. Cots i clerecia —ésser conseqüents; quina la de la gent —aprova-

Festa a Sta. Eulàlia de Maó (9-IX-75)

ció, perplexitat, reprovació. En compensació, l'ajuntament organitza per seu compte una romeria i ofrena floral a l'ermita de Gràcia que concentra les forces vives del nacional-catolicisme. Ha estat un esforç dolorós aquest de destriar. La intenció de l'Església és recuperar l'autenticitat dels actes religiosos i sostreure'ls a la manipulació de què han estat objecte.

ELS INTERESSOS DE L'HOTEL

Dia 20 de juliol uns cambrers de l'hotel Siestamarinda (terme de Ciutadella) organitzen la celebració d'una missa a una estança del mateix hotel, i a una hora compatible amb el seu horari de treball. Presideix en Llorenç Olives, capellà empleat també d'hosteleria. En la missa, els assistents es fan ressò de l'aguda problemàtica dels treballadors d'hosteleria —ells ho són—, per tal d'il·luminar la seva situació amb la reflexió evangèlica i amb la pregària. «Això va contra els interessos de l'hotel...» declararà poc

després al capellà el Director. Prou misses... «d'aquest estil». La feina continua, ha de continuar, però...

DAVANT LES PENES DE MORT

A finals de setembre una desorbitada multa de 300.000 ptes. és imposada pel Governador Sr. De Meer al vicari d'Alaior Joan Bosco Faner. ¿Motiu? En l'homilia pronunciada el 30 d'agost en Bosco havia parlat de l'actitud dels cristians davant la salvaguarda de la vida humana, i s'havia pronunciat en contra de les penes de mort recentement imposades a uns terroristes. L'acusació del governador es basava en una tergiversació notable dels fets. Una dotzena de feligresos van firmar una acta notarial exposant la seva visió testifical. Es presenta recurs. Al cap d'un parell de mesos, la multa serà perdonada. Altres dos capellans de Ciutadella —Triay i Taltavull— són requerits també a declarar per haver-se pronunciat contra la pena de mort. I el 13 de setembre, en Joan F. Huguet, ordenat llavors com a prevere, ofereix públicament la seva primera missa pels condemnats a mort i fa vots per la pau i la reconciliació. En honor a la veritat s'ha de dir que cap d'aquests pronunciaments significava una aprovació de la violència terrorista, sinó l'expressió d'una postura de l'Església a favor de la distensió, el perdó i la concòrdia.

L'ENSENYANÇA, POMA DE DISCÒRDIA

El col·legi St. Francesc d'Assís de Ferreries ha estat duit fins fa poc per religioses franciscanes. Darrerament ha ampliat els seus locals a fi de donar cabuda a un alumnat suficient per a ser reconegut i subvencionat per l'Estat. Dos centres d'E. G. B. a un poble de 2.500 habitants forçosament s'havien de disputar un alumnat reduït, tot i que la població escolar de Ferreries és nombrosa. Al centre de l'Església s'ha aconseguit una col·laboració de dues congregacions religioses (franciscanes i dominiques), s'ha operat una renovació de mètodes pedagògics si sobretot s'ha possibilitat i afavorit la intervenció dels pares en la gestió del col·legi. Aquest indubtable millorament ha repercutit indirectament en el centre nacional que no s'ha volgut quedar enrera. No obstant, els problemes econòmics del centre privat s'han anat agreujant i en bona part han recaigut damunt els pares dels alumnes. L'ajuntament ha afavorit l'es-

cola nacional fins aconseguir la creació d'un col·legi de nova planta de 16 aules. Amb això ha entorpit tant com ha pogut la marxa del col·legi de l'Església, fins al punt d'aturar les obres d'ampliació d'aules. ¿Com acabarà? ¿Serà factible en el futur la coexistència de dos centres? ¿S'anirà de cap a la unificació en pro d'una ensenyança només estatal? ¿Una tal unificació significarà un monopoli ideològic al servei d'una classe dominant o es donarà sobre unes bases democràtiques i ideològicament pluralistes? Etc. Sobre aquestes qüestions, les opinions estan dividides.

FUNERALS A LES 5 DE LA TARDA

La programació i sincronització dels funerals pel difunt Cap d'Estat ha vingut de Madrid, segons sembla. Algunes parròquies que ja havien organitzat un funeral pel seu compte, en van haver de celebrar un altre. A Fornells, el capellà va haver d'accedir pressionat pel Contramestre a celebrar l'esmentat funeral a l'hora establerta. Les homilies pronunciades en aquesta ocasió han oscil·lat entre el panegíric entusiasta (poques) i el silenci discret (majoria). A la Catedral, en Franco era elogiat per l'arxiprest com a model de governant cristià. A Sta. Maria, un altre arxiprest preferia abstenir-se de fer qualsevol judici mentre exhortava a la pregària. El Bisbe, per la seva banda, dins un to de respecte i mesura, es mantenia també discret mentre exhortava a la pregària, la pau i el perdó. No hi ha dubte que un fet així era apropiat per a fer sortir els criteris valoratius i els esquemes polítics de fons de cadascú. «Es normal que els creients es trobin en grups i opcions polítiques diferents... Cap partit no pot monopolitzar l'Evangeli o la inspiració cristiana... Amb tot, la coherència evangèlica imposa certs límits i tanca certes portes» havia dit mesos abans el Bisbe Miquel amb motiu de la Diada de la Pau.

ACUSACIONS DE LA DRETA INCIVILITZADA

El 10 de octubre se celebra a St. Francesc de Maó una missa pels policies morts víctimes d'accions terroristes. A continuació es forma una manifestació presidida per les primeres autoritats com a signe d'adhesió a les forces d'ordre públic i de rebuig de les «ingerències estrangeres». En la seva arenga, el Governador Sr. De Meer es queixa de les coses que es diuen «desde algunos púlpitos de esta isla». I el Delegat del Govern a Menorca, Sr. Pons, fa igualment menció de les perniciosos idees que es propaguen «domingo tras domingo» (¿?). Sintontitzant amb la mateixa acusació, en Robsy, «jefe insular de la OJE», denuncia, megàfon en mà, el complet separatista, programat, etc. i «clerical».

Després del funeral p'en Franco celebrat a Ciutadella pel Bisbe, apareixen unes pintades de coneixedora caligrafia on es diu «fuera el obispo

rojo», etc. I el dia 7 de desembre, a l'Església de sta. Eulàlia d'Alaior, novament la pintura ha fet feina, sempre contra la clerecia «marxista, assassina, satànica», emprant paraules més gruixades i invocant el Duce perquè vengui a posar-hi remei. Aquestes pintades van tenir un gran ressò dins i fora de Menorca, entre altres coses perquè van ocasionar la mort del Sr. Gabriel Pons Jover, vicari de la parròquia, fortament impressionat pels insults que va veure escrits a les parets de l'església. La premsa local recull diverses reaccions de solidaritat, entre elles, una carta signada per 45 cristians de Maó i una del capellà de Fornells, Enric. «N'hi ha qui pateixen d'un lamentable daltonisme: tot allò que no és de color blau, és roig», dirà irònicament en Miquel Anglada a la seva columna religiosa dels dissabtes.

APROFUNDIMENT

Hi ha un esforç amagat, que no ha estat notícia sensacional. L'esforç d'aprofundiment del missatge cristià. La catequesi d'adults s'obre pas en distintes comunitats de Ciutadella, Ferreries, Mercadal, Alaior, Sant Lluís i Maó. En alguns grups més veterans, se segueix el mètode d'en Longa, mentre que uns altres opten per una feina més informal i atenta a les qüestions dels assistents. En totes les experiències hi compta molt el treball de grup i el col·loqui. Fent càlculs aproximatius, deuen ser uns 200 els qui participen en aquestes sessions d'aprofundiment.

L'Escola de Teologia ha prosseguit també la seva tasca, seguida per una cinquantena d'assistents. La temàtica del curs 1974-75 ha estat «salvació cristiana i alliberament». Ha organitzat diferents jornades d'estudi com: «Església i lluita de classes», dirigida per Juan J. Rodríguez de Justitia et Pax de Madrid; «alliberament i drets humans», per Juan M.ª Bandrés, advocat de st. Sebastia; «Jesús i la violència», per Frederic Raurell, caputxí de Sarrià; «alliberament i escola», per Octavi Fullat, professor a Barcelona. La temàtica del nou curs 75-76 és la d'«Església popular» i segueix, si no fa, pel mateix camí.

CONSELL PRESBITERAL

Una mica lent i un poc desconectat de la base, ha prosseguit els seus treballs, que aquest any passat s'han centrat en dos punts: els criteris per a la utilització dels locals de l'Església per activitats i grups no confessionals, ha estat el primer punt. «Una església acollidora i hospitalària mirarà de compartir amb els necessitats els seus locals, tot seguint l'exhortació evangèlica «qui tengui dues túniques que en doni a qui no en té...». El document venia a sancionar una praxi ja existent i a fer-la més extensiva. Les conferències, concerts i cursos donats al seminari; els concerts celebrats a l'Església de Sta. Maria;

la festa de carrer que s'ha de referir a Sta. Eulàlia per causa de la pluja; i les reunions de grups que cerquen redossa i acolliment en locals eclesiàstics, mostren que aquest esperit està vigent. El document indica també que això s'ha de fer en un esperit de desprendiment desinteressat, no proselitista, cosa que al seu torn demana una mateixa lleialtat per part dels qui s'hi acullen. El segon punt ha estat entorn de la pastoral matrimonial. «Sense fe no hi ha sacrament»: aquí han xocat una visió jurídica amb una visió més bíblica i pastoral. Les conseqüències són disparats. Alliberar el matrimoni religiós d'elements estranys costa molt, ja que no depèn tot de la pastoral parroquial, sinó també de la pressió social, així com de la legislació actual en matèria de matrimoni civil i canònic. També hem de ressenyar que, a proposta del consell de presbiteri, el Bisbe ha promulgat l'aplicació del nou ritual de la penitència tot ampliant les facultats per donar l'absolució comunitària «quan es preveu que la celebració tindrà una duració de més d'una hora i els capellans que serveixen aquella comunitat, no són suficients per a donar l'absolució d'una manera assossegada (rite)».

CONSELL DIOCESA DE PASTORAL

Està integrat per 48 membres: 10'9% elegits per comunitats i grups cristians, 25% designats pel Bisbe, 4'1% membres nats. De tots aquests, 60% són laics, 28'8% capellans, 18'8% religiosos/es.

Les feines del Consell s'han reactivat a finals d'estiu. La comissió permanent ha dedicat els seus treballs a preparar l'assemblea plenària per al 25 d'octubre, la qual estudiaria uns objectius prioritaris que donin unitat a la pastoral diocesana. Prèvia una ampla consulta a grups i parròquies sobre el què i el com de l'evangelització, es recull un extens dossier del que se n'extreuen unes conclusions sotmeses a la discussió i aprovació de la plenària. Les conclusions —no aprovades encara definitivament— se centren en dos punts: església pobre — església present enmig del poble.

JOVENT

Diumenge 9 de novembre se reuneixen al santuari d'El Toro uns 300 joves de tot el bisbat. Grups de Ciutadella, Maó, Alaior i Ferreries han realitzat un estudi sobre l'aprofitament del temps lliure per la joventut i acudeixen a la convocatòria de trobada per posar-ho en comú. L'assistència d'un nombre tan considerable de joves ha estat possible gràcies a la feina feta a través de clubs juvenils, muntats quasi sempre, entorn de parròquies. On aquests grups estan més estesos i organitzats és a Ciutadella. A Maó, en canvi, els joves estan més dispersos, i no s'agrupen tant per in-

teressos confessionals. «No podem tolerar que ens ho donin tot fet i que uns interessos comercials i econòmics pesin damunt els joves», és una de les conclusions. Fins a quint punt els joves mobilitzats per l'Església seran capaços de portar a terme aquestes conclusions és la tasca que està per veure. Queda pendent d'estudi i plantejament la qüestió confessional-no confessional. L'Església a través de l'evangelització fa una feina de sensibilització social, d'impuls cap al compromís polític general, indefinit. Tot açò, en una primera fase, és indescrutable de motivacions religioses i no surt gaire de l'àmbit eclesial. Quan la gent jove s'hagi pres seriosament aquests imperatius i es comprometí ¿voldrà mantenir l'Església la seva tutela o se retirará, modesta, al seu propi paper?

LA POSTURA DEL BISBE

Tracta de mantenir-se en una equidistància dels extremismes, devot com més d'una independència personal i de l'Església respecte dels corrents ideològics més estesos avui. Amb aquesta postura equilibrada i equilibrada tracta de recuperar tot el que és vàlid del patrimoni passat, mentre impulsa cap a noves metes que podem qualificar de «conciliars». Està sumament gelós del bon nom de l'Església i desconfia de moltes crítiques que se li adrecen. Tot això ho fa compatible amb una postura pràctica de tolerància envers experiències noves i pronunciaments que ell comparteix.

Les seves homilies públiques, sobretot en ocasions solemnes com la Missa crismal, diada de la Pau, festes de Gràcia, etc. li serveixen per definir la seva postura de cara endins i de cara a fora. De vegades s'ha acusat una falta de sintonia o de llenguatge comú entre les seves paraules públiques i les postures de certs grups a les quals volia replicar. És d'esperar, no obstant, que la voluntat de diàleg d'uns i altres faci cada dia més cordial i laboriosa la convivència eclesial.

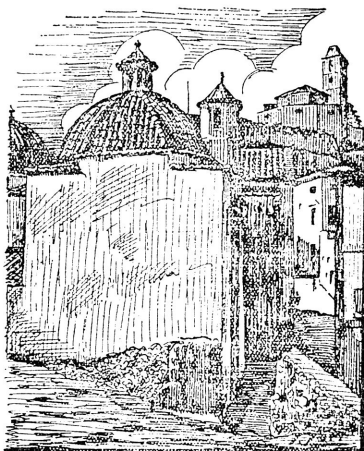
«Pens en unes relacions cada cop més cordials, impregnades de confiança mútua, sense prejudicis contra l'autoritat, sense reivindicacions ni autoritarismes gens evangèlics, molt lluny de l'esperit de lluita de classes en la qual s'envesten sempre la base amb la cúspide», deia en el VI aniversari de la seva consagració.

Unes paraules que poden resumir lúcidament el seu pensament sobre la relació de l'Església amb el poble serien aquestes: «L'Església de Menorca ha de ser —com la Verge— l'antipeccat i ser cada cop més i més significativament una Església per al poble, pel poble, amb el poble, a fi d'aconseguir que l'alliberació de Crist arribi a tots els qui formam un sol poble i una cultura concreta» (festes de Gràcia).

JOAN FEBRER

Un any més de l'Església local de Mallorca

per Manuel Soler

amb una nota sobre Eivissa

Un any més o un any menys, segons com es miri. Un balanç optimista o pessimista segons l'humor de cadascú. I és que per molta objectivitat que s'hi vulgui posar la ressenya del que ha passat en un any mai serà del gust de tothom. Endemés és inevitable. La vida té infinitat de tonalitats que no es poden emporonar en les lletres de motle. Tenint això ben en compte donau al que segueix, senzillament, el valor d'unes dades significatives en la marxa de l'Església local. Ni hi són totes ni potser el caire destacat és el més important.

Creix la importància dels arxiprestats. Les línies generals del govern de la diòcesi semblen tenir unes metes bastant definides. L'any passat es creà la figura dels quatre vicaris episcopals de zona que indubtablement han ajudat a aglutinar i unificar les tasques pastorals. Enguany s'han reorganitzat els arxiprestats. El que no ha prosperat ha estat el Consell presbiteral de la diòcesi, malgrat l'interès que s'havia posat per revitalitzar-lo.

Però tornem a l'arxiprestat que sembla que ha esdevingut el punt de partida per a dur a terme les iniciatives pastorals. Els 25 arxiprestes s'han reunit dues vegades amb el Consell episcopal. Una per aprovar un pla diocesà de reflexió en ocasió de l'Any Sant a principis de Febrer. L'altra tengué lloc el 22 de Setembre —el bisbe hi era absent per malaltia— i va acabar d'elaborar quatre objectius principals pel curs que començava. El primer de tots insistia en la fe i la responsabilitat cívica.

Els resultats d'ambdues trobades foren —i són encara— discutits a nivell d'arxiprestats. I amb profit,

doncs almenys representa una sintonització amb els problemes diocesans més urgents i alhora compromet a actuar. Aquestes orientacions i discussions han tengut incidències pràctiques? S'hauria de matisar molt. Hi ha grups passius i amb poca iniciativa, altres més dinàmics. D'altra banda en aquest camp les mesures fan un flac servei. Com sigui, el fet que vagi passant a la història el que cada parròquia fos una esfera blindada i impenetrable només es pot qualificar de positiu.

Gràcies a les trobades periòdiques dels arxiprestats s'ha arribat també a decisions importants respecte de certes pràctiques i normes pastorals: baptismes, primeres comunions, participació de seglars i religioses, funerals, encontres de joventut. Els arxiprestats de Calvià i Alcúdia tal volta siguin els que més han aprofitat aquestes possibilitats.

Moviments i Institucions diocesanes. Com la vida mateixa n'hi ha que han prosperat, altres han entrat en crisi i algun ja està en agonia. Les Comissions diocesanes fan una bona labor —de vegades un poc anònima— cada una en la seva especialitat.

Càritas ha manejat enguany uns vuit milions de pts. L'apartat més important d'aquest pressupost s'ha destinat a ajudar casos extrems que augmenten com taca d'oli en els moments actuals. Actualment està engatjada en una campanya de captació de socis per no haver de comptar només amb les col·lectes anuals.

S'acaba d'instaurar OBINSO (obra d'integració social) i està al néixer el Moviment de «Justícia i Pau» que sembla haver posat nerviosos ben determinats sectors de la premsa local. El Centre d'Estudis teològics ha vist minvar els seus alumnes; potser això ha estat el revulsiu que l'ha fet obrir a unes tasques de predicació cap a defora. En canvi els cursos impartits al vespre —sobretot hi assisteixen monges— s'han vist més concorreguts.

L'escoltisme com a Institució diocesana es debat en una crisi que li ha tocat el moll dels ossos des que a una reunió per cap d'any uns quants Caps d'agrupament presentaren una declaració de principis: no accepten la confessionalitat, volen democratitzar completament totes les estructures i funcionar amb un mínim de normes.

La Congregació mariana organitza periòdicament trobades molt interessants i ben preparades. Sap connectar amb la sensibilitat del moment. La Joventut seràfica té un problema de fons que arrossega de lluny: els joves van

allà per la formació humana i religiosa o per l'ambient que troben al bar i a la sala de jocs?

El Centre de Pastoral Matrimonial compta amb pocs efectius i no amb plena dedicació. Fan bonament el que poden. El Moviment Familiar Cristià va prenent força. El Moviment bíblic continua amb la seva labor sense dificultats, doncs sembla tenir els clients fets. S'ha observat manca d'homegeïtat entre els qui solen parlar.

Els pentecostals començaren la seva existència allà per l'estiu amb molts ímpetus. Per diferents motius les assemblees s'han deixat de celebrar i els cercles d'oració han quedat molt redimensionats. Unes 250 persones, joves bona part d'elles, han fet curssets de cristandat. Continuen les «ul-treies» setmanals o mensuals escampades per diferents indrets de l'illa. Pròximament s'inaugurarà la casa de Son Fe que ja presta un bon servei a la diòcesi, si bé principalment és la casa dels cursets.

Ah! La FOICA no ha entrat en crisi. Al contrari ha pogut solucionar més d'un problema a alguna Comissió diocesana.

Putpurri de dades i problemes. La CONFER masculina sempre ha coixejat. Darrerament s'ha unificat amb la femení. Dues congregacions religioses arrelades a Mallorca han celebrat el Capítol a l'estiu. No es feren enrera a l'hora d'afrontar qualsevol tipus de problemàtica. Les línies programàtiques per al futur foren prometedores; posar-les en pràctica ja resulta més difícil. Un grup de religioses —sobretot de la Caritat— treballa amb il·lusió i coratge en el camp de l'hostaleria. Dissortadament el seu exemple és poc secundat. La Vicaria episcopal de religioses intenta estar a prop de la base.

El Bisbe informà dels resultats d'una enquesta a una trobada de capellans per zones. L'enquesta estava dirigida a tots els sacerdots diocesans i religiosos i demanava opinió sobre l'activitat i govern de la diòcesi. Les respostes no abundaren. Consideraven el més negatiu la manca d'unitat en els criteris pastorals. El més positiu era el creixent coneixement entre bisbe i sacerdots.

Es d'elogiar l'esforç fet per a divulgar entre sacerdots i laics el sentit, objectius i possibilitats del nou ritual de la penitència. Igualment l'opuscle sobre la reconciliació que fou molt llegit (2400 exemplars), així com el Simposium sobre dret matrimonial (prudent en excés), i la llarga divulgació de l'homília del cardenal Tarancón del 27 de novembre (28.000 exemplars, sense comptar la premsa). Però aquestes coses es queden a un nivell inevitablement teòric. Hi ha hagut mil·lors confessions? S'han solucionat els drames —canònics— matrimonials? Ens hem reconciliat? S'ha exigit més participació en la vida política? Val més deixar els interrogants a l'aire.

Durant l'any s'han impartit alguns curssets organitzats per diferents Institucions i Moviments que han estat profitosos. Recordem: Alberdi (socialisme-capitalisme), J. Massot (clerecia mallorquina), S. Pié (Jesucrist), P. Tena i P. Llabrés (Penitència), M. Estradé (Oració), etc. etc.

En general han tingut bona acceptació les normes sobre la primera comunió (més catequesi i menys fastuositat!) per part del clergat. Amb més reticències es va rebre la carta dels bisbes de les illes sobre el mallorquí i el seu ús a la litúrgia. A propòsit la premsa ha parlat llargament del tema. Poc a poc hom va prenent consciència; lentament se supera el recel —l'aversion?— a la pròpia llengua. Però encara estam lluny de l'ideal.

Algunes parròquies —ben comptades— han posat en marxa el Consell parroquial: junta de laics que en unió del rector (i vicari) duen la direcció general de la parròquia. Possiblement sigui per aquí on es trenqui el cercle viciós: els seglars no se senten responsables i no ho són perquè ningú els dóna responsabilitats.

La premsa i l'Església. Ens hem de limitar a l'essencial. COMUNICACIO (editat per la C. M. C. S.) ha anat informant puntualment de la realitat mallorquina, ha tractat d'apropar a la gent, d'arreglar dades interessants, de ser la palestra on hi ressonassin totes les opinions.

EL DIARI DE MALLORCA ha publicat periòdicament la secció «siete días de la Iglesia» (amb algun parèntesi). La secció canviava en la forma i el contingut segons l'escriptor de torn. Han escassejat els reportatges, si bé quan l'ocasió ho demanava s'han duit a terme. Hom sentia la manca de comentaris d'opinió. Aquest punt es pensa esmenar. BALEARES ha sofert la baixa d'un antic col·laborador en temes eclesials i lul·lians. Amb certa freqüència hom troba reportatges o entrevistes sobre aspectes de l'Església a Mallorca. «Angulo del Meditador» i «Glosa evangélica» són seccions que conviden a no arriscar i sí a tancar portes i finestres. Els titulars crec que en ocasions deixen bastant a desitjar.

LLUC ofereix mensualment un article de fons o d'actualitat religiosa. Preferentment relacionat amb Mallorca. Solen mantenir un bon nivell. També altres diaris comarcals posen el seu granet d'arena en la informació i opinió de tipus religiós. El Butlletí oficial del Bisbat enguany ha millorat en la seva presentació. Les seves cròniques —amb bastant de retard— presten un bon servei per exhaustives i concises.

En acabar el balanç... Hom comprova que de portes endins algunes coses importants s'han anat posant en marxa. Però... què s'ha fet per arribar als allunyats? Que es pugui comptabilitzar, ben poca cosa. Malgrat tot l'Església no està feta per contemplar els

escuts i vestimentes que li legaren els nobles avantpassats. Més encara quan al seu costat no interessin les vestimentes ni els escuts ni la noblesa. Aquest és sens dubte el problema primer de l'Església mallorquina: entendre —i actuar en conseqüència— que l'Església no és per a ella mateixa, sinó per als altres.

També en acabar el balanç es respira en l'ambient una certa despreocupació, el fum d'energies cremades, la impotència d'una resposta escaient, la manca paralitzadora d'iniciatives pràctiques... Sí, ja sé que no és fàcil concretar això, tanmateix...

L'ESGLÉSIA D'EIVISSA O UN ALTRE ANY SENSE PASTOR

A Eivissa tot sembla aglutinat i enfosquit per un greu problema: la diòcesi, any darrera any, continua sense bisbe. Per agreujar les coses resulta que l'Administració Apostòlica es duu des d'una altra diòcesi. I, naturalment, en aquesta situació ningú afronta la problemàtica de fons, ni planteja radicalment les opcions.

Resultat? La il·lusió d'alguns es va apagant com un caliu cobert de cendra. Altres viuen com una fatalitat de tragèdia grega el fet de no aconseguir un bisbe. Potser a algú aquesta situació el beneficia: ningú li fa els comptes. Com sigui, mirades les coses objectivament, la situació és penosa i angiosa. Qui en té la culpa? Si al menys es pogués senyalar amb el dit!

Què més dir? El de sempre: manca alarmant de capellans, un any sant passat sense pena ni glòria (exceptuant la peregrinació balear a Roma), religioses absorbides per la docència a despeses de la pastoral diocesana.

Enmig de tantes ombres potser els primers passos del Moviment «Eivissa, diòcesi missionera» podria ser una esperançadora torxa. I un raig de sol la inauguració de la Casa de l'Església per Monsenyor Ubeda. Els objectius d'aquesta casa són: acostar les persones, establir el diàleg, educar en la fe, discussió de problemàtica local, etc.

El baròmetre polític no anuncia massa bon temps. Crec que el forn no estarà per Concordats. Tant de bo que el balanç de l'any que ve no es pugui encapçalar com aquest: l'Església d'Eivissa o un altre any sense pastor.

MANUEL SOLER PALA

LLIBRES

1975

a cura de Jaume Bover
i Pere Carlos

BIBLIOGRAFIA

«**Índice de materias del Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana, correspondiente a su primera época tomos I al XXV (1885 - 1934)**». Pr.: Francisco Sevillano Colom. Patronato José M.ª Quadrado, C. S. I. C. y Caja de Ahorros y M. P. de Baleares. 548 pàgs.

«**Libros antiguos y modernos de venta en la Librería Ripoll**». Catálogo n.º 55. Imp. Imagen 70. 53 pàgs.

LLULL, RAMON
«**Blanquerna**». Edició facsimil de l'edició príncep, València, Impremta de Johan Jofre, 1521. Col. Biblioteca Hispànica Puvill, 3. Ed. Puvill, Barcelona. 151 pàgs.

FILOSOFIA. PSICOLOGIA

RAMIS ALONSO, MIGUEL
«**Angulo del meditador. Camino adelante**». Teleclub Piloto de Baleares, Sineu. 140 pàgs.

RIPOLL, LUIS
«**Nuestro carácter**. (Psicología y carácter de los mallorquines)». Col. Panorama Balear, 2.ª época, núm. 1. Luis Ripoll, editor. 32 pàgs.

TOUS, LORENZO
«**Cala Agulla. Reflexiones**». Imp. Alfa. 124 pàgs.

RELIGIO

GAYA, MIGUEL
«**Manifiesto de fe en la Pasión de Cristo**». Pregón de Semana Santa. Asociación de Cofradías. 15 pàgs.

«**Leccionari Santoral** (Diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa). Barcelona. 582 pàgs.

MASSOT MUNTANER, JOSEP
«**L'Església catalana al segle XX**». Biblioteca de Cultura Catalana. Ed. Curial, Barcelona.

RIBAS PALOU, JOSE
«**Mallorca: Año Santo 1975**». Gr. Marín, 164 pàgs.

«**Ritual de la Penitència**. (Text castellà i català per a ús de les diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa). Madrid 321 pàgs.

TOUS, LORENZO
«**Los sentidos del espíritu**». Imp. Alfa, s. p.

CIENCIAS SOCIALES

BANCA CATALANA. CAIXA D'ESTALVIS Y M. P. DE LES BALEARS.
«**Evolució econòmica 1974. Les Balears**». Barcelona. 158 pàgs.

CAPELLA, LLORENÇ
«**Les ideologies polítiques a Mallorca**. (15 entrevistes)». Raixa, 105-106. Ed. Moll. 222 pàgs.

CAPELLA, LLORENÇ
«**15 empresaris mallorquins**». (Economia, Societat, Cultura)». Raixa 102-103, Ed. Moll. 230 pàgs.

LLULL, ANSELM
«**El mallorquinisme polític 1840-1936. (Del regionalisme al nacionalisme)**». Pr.: Jordi Bonafont i Gabriel Montcada. Col. Frontera Oberta, 11 i 12. Edicions Catalanes, París. Vol. I, 352 pàgs., vol. II, 408 pàgs.

OLIVER, MIQUEL DELS SANTS
«**Història i política**» a cura de Gregori Mir. Col. Antologia Catalana, 79. Edicions 62, Barcelona. 128 pàgs.

EDUCACIO

BONET, M.ª TERESA; BONNIN, PILAR; CANYELLES, M.ª ANTONIA; ORO, RAMON.
«**Chibiri — Cu 1**»: 78 fitxes; «**Chibiri — Cu 2**»: 122 fitxes; «**Chibiri — Ca 1**»: 91 fitxes; «**Chiribi — Ca 2**»: 127 fitxes. «**Libro guía**». Fichas de Trabajo Preescolar. Ed. Miñón, Valladolid.

MOLL, AINA
«**A, bé, cé, (sa pastera ja la sé)**. Iniciació a la lectura». Dibuixos de F. Soberats Liegey. Ed. Moll. 48 pàgs.

ROTGER AMENGUAL, BARTOLOME
«**El proceso programador en la escuela**». Ed. Escuela Española, Madrid.

FOLKLORE

ALCOVER, ANTONI M.^a; FERRER GINARD, ANDREU; CASTELLO GUASCH, JOAN.

«**Rondalles de les Illes Balears**». Ed. Moll. 317 pàgs.

ENSENYAT, B.
«**Folklore a Mallorca**». Escuela de Música y Danzas de Mallorca. 216 pàgs.

GINARD BAUÇA, Rafel
«**Cançoner Popular de Mallorca**». Vol. IV. Introducció: Francesc de B. Moll. Col. Els Treballs i els Dies, 7. Ed. Moll LXII. 598 pàgs.

PONS, MIQUEL
«**Els Cavallets, Sant Joan Pelós i Sant Marçal**». Edició de l'Ajuntament amb motiu del III Congrés Nacional d'Arts i Costums Populars. Felanitx. 20 pàgs.

VERDAGUER, JOAQUIM
«**L'art de fumar en pipa**». Traducció i introducció de Joan Bonet Nadal. Col. Turmeda, 10. Ed. Mascaró Pasarius. 80 pàgs.

Nota: A les fitxes ací ressenyades no s'ha fet constar la data de publicació donat que el títol d'aquesta bibliografia és prou explícit. Per altra banda, només es fa constar el lloc de publicació quan el llibre s'ha publicat fora de la Ciutat de Mallorca.

FILOLOGIA

BAGUE GARRIGA, ENRIC
«**Noms personals de l'edat mitjana**». Pr. de Francesc de B. Moll. Raixa, 104. Ed. Moll. 200 pàgs.

CIENCIAS PURES

COLOM CASASNOVAS, GUILLERMO
«**Geologia de Mallorca**». Instituto de Estudios Baleáricos. Diputación Provincial de Baleares. 2 vol., 519 pàgs. + 1 f.

CIENCIAS APLICADES

RIPOLL ARBOS, LUIS
«**125 cookery recipes of Majorca, Minorca and Ibiza**». Imp. Mossén Alcover. 86 pàgs.

ROIG MONTSERRAT, JUAN
«**Lugo, Orense, Miño y Sil**». Col. Itinerarios de pesca. Ed. Serrahima y Urpí, Barcelona. 56 pàgs.

BELLES ARTS

«**Antonio Saura**». Sala Pelaires. 20 pàgs.

BONET, JUAN
«**J. Torrents Lladó**». Text castellà-anglès. Fotografies: Joan R. Bonet. Graf. Casamajó, Lliçà de Vall, Barcelona.

COLEGIO DE ARQUITECTOS
«**Exposición Puig de Sant Pere**». 1975. Año Europeo del Patrimonio Arquitectónico. 32 pàgs.

COLL TOMAS, BALTASAR
«**Catedral de Mallorca. Pintura gòtica**». Fotografies Andrés Negre Beltrán i Andrés Negre Estarellas. Publicaciones de la Biblioteca Capitular de la Catedral de Mallorca. 40 pàgs.

«**Damià Jaume**». Sala Pelaires. 24 pàgs.

ESTABEN RUIZ, FRANCISCO
«**La Almudaina Castillo Real de la Ciudad de Mallorca**». Asociación Española de Amigos de los Castillos. 150 pàgs.

MELIA, JOSEP
«**Tàpies**». Text català, castellà i anglès. Sala Pelaires. 32 pàgs + 10 làm.

PONS, MIQUEL
«**Passio imaginis-2**». Ed. Ramon Llull, Felanitx. 23 pàgs.

SEGUI AZNAR, MIGUEL
«**La arquitectura modernista en Baleares**». Ed. Cort. 245 pàgs.

TERRADES, STEVA
«**Neón de suro**». Ed. Balear. 8 in folio.

LITERATURA

ASSAIG

PONS MARQUES, JOAN
«**Crítica literaria 1**». Pr.: Miquel Dolç.
Ed. Moll. XV + 224 pàgs.

NARRATIVA I NOVEL·LA

BONET, BLAI
«**La mirada (Diari segon)**». Col. Llibre de
butxaca, 97. Ed. Pòrtic, Barcelona. 296 pàg.

CAÑIGUERAL ISERN, JOSEP M.^a
«**Històries de frares**». Pr.: Maria Dolores
Cortey. Il·lustr. de Simó Muñoz Lamaur.
Imp. Muntaner. 68 pàgs.

FERRA MARTORELL, MIQUEL
«**El fabulós viatge del Minerva**». Pr.:
Lluís Ripoll. Col. Llorer, 1. Lluís Ripoll, edi-
tor. 88 pàgs.

FERRER MASSANET, RAFAEL
«**Síndrome de Capricorní**». Col. Gavilans,
6. Llibres Turmeda. Ed. Mascaró Passarius.
138 pàgs.

MARTI CAMPS, F.
«**Estampes mallorquines del segle XVII**».
Les illes d'Or, 114. Ed. Moll. 148 pàgs.
+ 1 f.

MESQUIDA, BIEL
«**L'adolescent de sal**». Premi Prudenci
Bertrana 1973. Col. El balancí, 94. Edicions
62, Barcelona, 384 pàgs.

MUS, ANTONI
«**Diàfora**». Pr.: Jaume Vidal Alcover. Col.
Gavilans, 7. Llibres Turmeda. Ed. Mascaró
Passarius. 124 pàgs.

OLIVER, M.ª ANTONIA
«**Coordenades espai-temps per guardar-hi
les ensaimades**». Dibuixos Josep Maur Ser-
rra. Col. Cristalls, 2. Ed. Pòrtic, Barcelona.
58 pàgs.

PORCEL, BALTASAR
«**Cavalls cap a la fosca**». Premi Prudenci
Bertrana 1975. Col. El Balancí, 96. Edicions
62, Barcelona. 200 pàgs.

RIERA, CARME
«**Te deix, amor, la mar com a penyora**».
Pr.: Guillem Frontera. Col. Les Eines, 12.
Ed. Laia, Barcelona. 120 pàgs.

SERRA, CRISTOBAL
«**Péndulo y otros papeles**». Pr.: Octavio
Paz. Col. Cuadernos Infimos, 60. Tusquets
Editor, Barcelona. 114 pàgs.

SERRA, ANTONI
«**Triptic del viatger. (Un somni i tres no-
vel·les curtes)**». Col. Llibre de butxaca, 98.
Ed. Pòrtic, Barcelona. 162 pàgs.

SUREDA BLANES, JOSEP F.
«**Salteri de la Mare de Déu de Sant Sal-
vador d'Artà**». Imp. Mossèn Alcover. 144
pàgs.

VILLALONGA, LLORENÇ
«**Un estiu a Mallorca**». Col. Club dels
Novel·listes, 83. Club Editor, Barcelona.
250 pàgs.

POESIA

ACTEO MARI, JOSEP
«**Dos poetes eivissencs**». Col. Domini
Fosc, Cuaderns de poesia, 3. Ed. Mascaró
Passarius.

AGUILO, MARIAN
«**Antologia poètica**». Tria i pròleg de Jo-
sep M.ª Llompart. Col. Les Illes d'Or, 116.
Ed. Moll. 144 pàgs.

BAUÇA, MIQUEL
«**Notes i comentaris**». Premi Vicent An-
drés Estellés, 1974. Col. Tres i quatre,
Poesia, 3. Ed. Eliseu Climent, València,
74 pàgs.

BAUÇA, MIQUEL
«**Una bella història**». Premi Joan Salvat
Papasseit, 1961. Pr.: Damià Huguet. 2.ª edi-
ció. Ed. Ramon Lull, Felanitx. 44 pàgs.

CAUBET, JOSE R.
«**Sobre los tiempos**». Pr.: Camilo José
Cela. Imp. Mossèn Alcover. 96 pàgs.

COLOM MATEU, MIQUEL
«**Veu de l'edat**». Gr. Miramar. 280 pàgs.

COSTA I LLOBERA, MIQUEL
«**El Pi de Formentor**». Edició poliglota
commemorativa del centenari de la seva
redacció. Comentari i transcripció per Bar-
tomeu Torres Gost.

GAYA, MIQUEL
«**Miratges del record**». Pr.: Miquel Dolç.
Gr. Miramar. 48 pàgs.

NADAL, BERNAT
«**Contribucions especials**».

SANTANDREU, JAUME
«**Coratge d'un mot. Poemes**». II.: Antoni
Riera Nadal. Imp. Roig, Campos. 116 pàgs.

ORPI, PERE
«**Encara que no em donin la paraula**».
Pr.: Jaume Santandreu. Col. Balenguera.
Ed. Moll.

PONS I GALLARZA, JOSEP LLUIS
«**Poesies**». Pr.: Joan Pons i Marqués i
Josep M.ª Llompart. Col. Les Illes d'Or,
113. Ed. Moll. 153 pàgs.

PONS I MARQUES, JOAN
«**Brins a l'oratge. (Versos d'abans d'a-
hir)**». Pr. biogràfic: Francesc de B. Moll
Pr. literari: Josep M.ª Llompart. Ed. Moll.
XXI + 206 pàgs. + 4 f.

ROSSELLO-PORCEL, BARTOMEU
«**Obra Poètica**». 2.ª Edició. A cura de Sal-
vador Espriu. Col. Balenguera, 14. Ed. Moll.
104 pàgs.

SOLER-JOVE, JOAN;
PALAU CAMPS, JOSEP M.^a
«**Dibuixots i versots**». Pr.: Josep M.^a
Llompart i Biel Janer Maníla. Lluís Ripoll.
Editor. 82 pàgs.

VAQUER OBRADOR, ANTONI
«**Versos de l'hora sexta**». Pr.: Joan Roig
Montserrat. Imp. Roig, Campos. 112 pàgs.

TEATRE

MAS, JOAN
«**Una dona és per a un rei**». Pr.: Jeroni
Marqués Sintes. Lluís Ripoll Editor. 102
pàgs. + 5 fotografies.

PALAU I CAMPS, JOSEP M.^a
«**Del cel i de la terra**». Col. Les Illes
d'Or, 112. Ed. Moll.

PEDROLO, MANUEL DE
«**Sóc el defecte**». Col. Raixa, 101. Ed.
Moll. 160 pàgs.

VIDAL ALCOVER, JAUME
«**Una Roma per Cèsar. (Representació
dramàtica en sis actes)**». Col. Les Illes
d'Or, 115. Ed. Moll. 115 pàgs.

VILLALONGA, LLORENÇ
«**La Marquesa de Pax i altres disbarats**».
Pr.: Joan Sales. Col. El Pi de les Tres
Branques, 8. Club Editor, Barcelona. 242
pàgs.

GEOGRAFIA. HISTORIA. BIOGRAFIA

GEOGRAFIA I VIATGES

CASTELLO GUASCH, JUAN
«**Ibiza et Formentera**». 3.ª Edició. 104
pàgs.

FRONTERA, GUILLERMO
«**Guia Secreta de Balears**». Ed. Al-Bo-
rak, Madrid. 400 pàgs.

GRUP NORD
«**Guia de excursions por el término de
Pollensa**». Club Pollensa, Pollensa. 95 pàgs.

LABORDE, ALEXANDRE DE
«**Viatge pintoresc i històric. El País Va-
lencià de les Illes Balears**». Traducció i
apèndix: Oriol Valls Subirà. Notes: Josep
Massot Muntaner. Publicacions de l'Abadia
de Montserrat, Barcelona.

LAFUENTE VANRELL, LORENZO
«**Menorca**». Ed. Nura, Ciutadella. 120
pàgs.

MULLER, SIGFRIDO
«**Guia de Población Colonia San Jorge**».
Colonia San Jorge. 20 pàgs.

OLIVER, MARIA ANTONIA;
CATANY, TONI
«**Les Illes**». Col. Catalunya Visió, 11. Pu-
blicació de l'Abadia de Montserrat, Barce-
lona. 240 pàgs. + 2 f.

ROSSELLO VERGER, VICENTE
«**Evolució Urbana de Murcia**». Ayunta-
miento de Murcia, Murcia. 208 pàgs.

HISTORIA

FIOL MATEU, GABRIEL
«**Mancor del Valle: 50 años de vida mu-
nicipal. 1925-1975**». Ajuntament de Mancor,
Mancor. 108 pàgs.

FURIO, ANTONIO
«**Panorama Optico-Histórico-Artístico de
las Islas Baleares**». 2.ª Edición. Luis Ripoll,
Editor. 200 pàgs.

GILI FERRER, ANTONI
«**Historia de la Ermita de Betlem**». Pr.:
Juan Rosselló Lliteras. Imp. Politècnica. 51
pàgs.

GUASP, BARTOLOME
«**Ante el VII Centenario de Miramar
(1276-1976) Catalina Tomás. ¿Tuvo noticia
de Ramón Lull?**». Imp. Nueva Balear. 20
pàgs.

GUASP GELABERT, BARTOLOME
«Castellitx. Antigua Parroquia de Castellitx ahora Santuario de Ntra. Sra. de la Paz». Imp. Moderna, Lluçmajor. 112 pàgs.

MERCADAL BAGUR, DESEADO
«Los Ayuntamientos de Mahón a través de la Historia». Ayuntamiento de Mahón, Maó. 240 pàgs.

MUNAR OLIVER, GASPAR
«Història de Lloret de Vista Alegre i el seu Convent». Ed. Moll. 192 pàgs.

PEREZ MARTINEZ, LLORENÇ; ROSSELLO VERGER, VICENÇ M.ª; FONT OBRADOR, BARTOMEU.

«Conferències pronunciades amb motiu del 675 aniversari de la fundació de la Vila de Felanitx». Ajuntament, Felanitx, 84 pàgs.

PONÇ I FULLANA, ANDREU
«675 aniversari de la Fundació de la vila de Santanyí». Ajuntament de Santanyí, Santanyí. 112 pàgs.

«Randa. Història i Literatura a les Illes Balears». Vol. 1 Ed. Curial, Barcelona. 232 pàgs.

«Rapto de una monja por un oficial de Dragones. (Proceso y ejecución del Teniente Bustillos, S. XVIII)». Col. Panorama Balear, 2.ª Epoca, n.º 2. Luis Ripoll Editor. 48 pàgs.

RIERA, JUAN
«Carlos III y los chuetas mallorquines». Cuadernos Simancas de Investigaciones Históricas. Monografías, 1. Ed. Universidad de Valladolid, Valladolid. 93 pàgs.

ROSSELLO VAQUER, RAMON
«Cronicó Felanitxer (1400-1499)». Ed. Ramon Llull, Felanitx. 263 pàgs.

ROSSELLO VAQUER, RAMON
«Notes sobre l'homosexualitat a Mallorca en el segle XV». Ed. Ramon Llull, Felanitx. 24 pàgs.

TARRADELL, MIQUEL;
FONT DE TARRADELL, MATILDE
«Eivissa cartaginesa». Ed. Curial, Barcelona. 316 pàgs.

XAMENA Fiol, PERE
«Història de Felanitx». Vol. 2: del segle XVII al XX. Ed. Ajuntament de Felanitx, Felanitx. 348 pàgs.

BIOGRAFIA

JANER MANILA, GABRIEL
«Implicació social i humana del teatre. Biografia apassionada de Cristina Valls». Finalista del Premi Joan Estelrich 1975. Pr.: Josep Melià. Col. Pinya de Rosa, 23. Ed. Dopesa, Barcelona, 248 pàgs.

MATEU, GREGORIO
«Testimonio de una joven mallorquina. M.ª Antonia Puig Juan». Imp. Rigo, 26 pàgs.

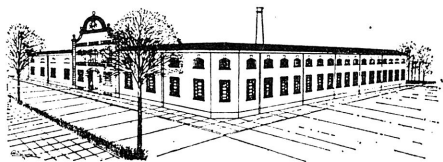
MELIA, JOSEP
«Joan Miró. Vida y testimonio». Col. Grandes Biografías, 9. Ed. Dopesa, Barcelona. 232 pàgs.

MOLL CASASNOVAS, FRANCESC DE B.
«Els altres quaranta anys». Col. Els Treballs i els Dies, 12. Ed. Moll. 290 pàgs. + 44 il·lustracions.

MOREY Fiol, BRUNO
«Por la pedagogia a Dios». [Biografía de la Madre Alberta Giménez]. Pr.: Cardenal Antonelli. Imp. Casanovas, Barcelona. 484 pàgs.

TORRES GOST, BARTOMEU
«Epistolari de Miquel Costa i Llobera amb Ramon Picó i Campamar». (I. 1875-1885; II. 1891-1912). Edicions Biblioteca Bmè. March. 215 pàgs.

Jaume Bover
Pere Carlos

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL
guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

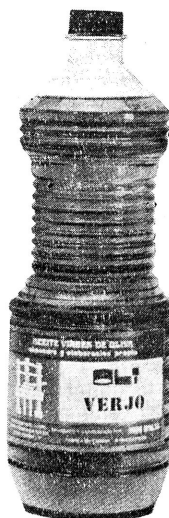
Gran Via de Colón - Telèfon 50 19 00

I N C A

VERJO

s'oli gustós d'abans

encara es fa avui

CAIMARI

El pop que s'ho empassa tot

En el número 399 de la revista Canigó, i en una taula rodona titulada «Camp de Tarragona on vas?, l'escriptor J. A. Baixeras deia: «Pregunta a un gallec conscient que donaria per tenir una Barcelona a Galícia. Per no tenir-ne cap així està la cultura gallega. La cultura catalana viu gràcies a Barcelona. Barcelona és inassimilable pel centralisme. És un tall massa gros, no se la pot empassar.»

Aquesta afirmació de l'escriptor tarragoní s'insereix en el context d'un corrent ampli d'opinió sobre el centralisme barceloní i el sucursalisme de la resta de comarques dels Països Catalans.

La cultura, en el sentit restringit de la paraula —és a dir, no la cultura antropològica, sinó l'erudita— és un epígon de l'economia. Per tant el centralisme cultural de Barcelona és fruit de la macrocefàlia econòmica de Barcelona. Alhora, la macrocefàlia econòmica de Barcelona és fruit de la política de l'Estat espanyol. La història és prou clara; abans de la creació de l'estat espanyol i fins als Decrets de Nova Planta, la Confederació Catalano-Aragonesa no era gens centralista. La mateixa paraula «confederació» n'és un exponent clar.

La concentració universitària, editorial i d'institucions culturals catalanes a Barcelona reproduceix fidelment el model centralista que abans esmentàvem, i si bé donem la raó a J. A. Baixeras, quant a la seva validesa de cara a no ser engolits per l'uniformisme oficial, no hem d'oblidar els defectes d'estructura cultural i les manques que això pressuposa.

En diverses ocasions ens hem manifestat partidaris d'una cultura popular. I volem assumir plenament el que això significa. La nostra cultura només serà popular si és en mans del poble, i més concretament de la classe majoritària la treballadora.

L'amuntegament cultural del Cap i Casal, per més que s'assolís una participació prioritària dels treballadors de Barcelona, sempre impedirà la popularització real que nosatres propugnem, si no es té en compte la resta de comarques, ciutats i països que formen la unitat cultural dels Països Catalans. I difícilment se'ls pot tenir en compte si no es treballa culturalment des d'aquests sectors geogràfics en un sentit creatiu i autònom.

Una cultura unitària catalana no significa una cultura monolítica i concentrada en molt pocs quilòmetres qua-

drats. És evident —i ho hem defensat en altres articles— que creim en la unitat dels Països Catalans. Però també creim fermament en una cultura dinàmica, oberta i crítica, a més de popular, o per a ser popular de veritat, i això només s'aconseguirà amb la **participació real** de tots els sectors i de totes les àrees geogràfiques. No es tracta d'atomitzar, sinó de diversificar. No es tracta d'afèblir esforços sinó de multiplicar-los. I no des d'un dirigisme paternalista i suficient com pot ser la itinerància d'alguns premis literaris (que ni tan sols no surten del Principat, tot i que hi concursen i els guanyen mallorquins i valencians) sinó amb la creació descentralitzada i arrelada a la realitat pròpia que atregui l'atenció, en primer lloc, dels pròxims, i després dels més allunyats. (Els premis Octubre de València, La Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, etc.).

Aquesta descentralització cultural crearia un diàleg entre totes les terres catalanes i descongestionaria «l'àrea metropolitana» barcelonina, que també viu saturada en l'aspecte cultural. Però alerta! Descentralització de bon de veres, no centralització centralitzada. Volem dir que no s'ha de caure en el parany de la creació d'unes mini-Barcelones culturals als Països Catalans (com pot passar, i passa ara per ara, amb el centralisme que a les Illes exerceix Ciutat de Mallorca, damunt comarques i illes de l'arxipèlag) o com passa amb Ciutat de València i les comarques del País Valencià.)

Totes aquestes reflexions tenen avui un exponent viu: El Congrés de Cultura Catalana.

¿Quina és la representació de les comarques, ciutats i Països Catalans a la Comissió Permanent? ¿On es produiran els actes del Congrés? No es tracta, evidentment, que els barcelonins vagin a reunir-se al Puig de Randa. Es tracta que totes les comarques, totes les ciutats, tots els pobles i tots els Països Catalans (Catalunya Nord, Principat, Illes i País Valencià) participin en el Congrés, creïn les seves pròpies estructures de congrés i siguin representades en els organismes rectors.

En definitiva, una estructura d'uns Països Catalans pluricefàlics però prou solidaris també, impediria l'engonament, a través d'un procés més democràtic i més extensiu per definició.

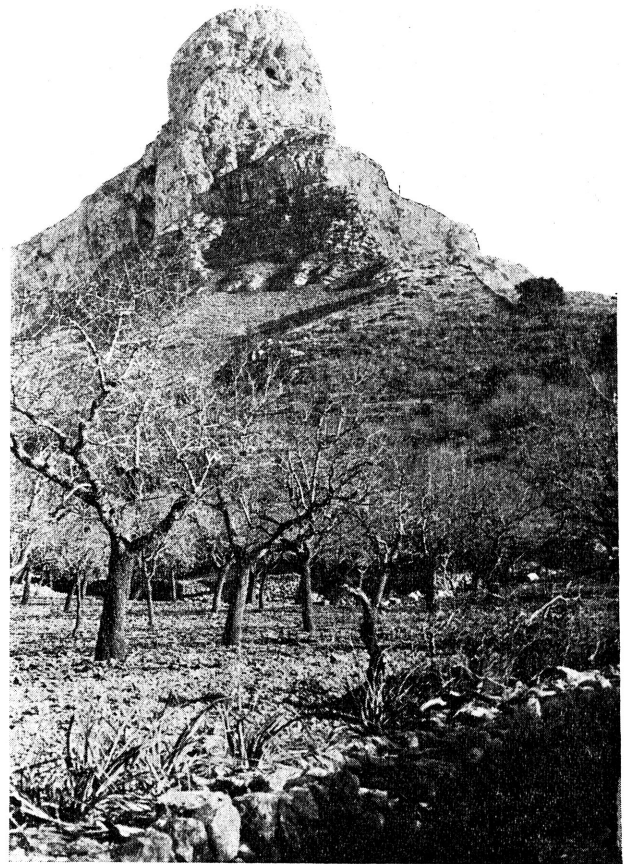
Damià Duran

Balears, propietat col·lectiva

La noció de patrimoni comú de l'illenc és veritablement raquítica i està fora de les coordenades normals del pensament resolutiu. Tant és així que el poder econòmic, amb una idea tristament peregrina de la conservació de la natura, amenaça amb engolir dins plans extensíssims d'urbanitzacions el paisatge verd de la costa. No sabem en aquest moment quines àrees s'estan negociant per la conversió de l'espai, però estam segurs que n'hi ha. L'aire impol·lut de les illes, el seu sol, la mar i el clima són cada dia més cobdiciats. Si una política de reconsideració profunda del concepte de propietat del territori no actua ràpidament des de les esferes superiors, primer a nivell provincial i després a iniciativa de les autoritats locals, la nostra ribera, i potser més tard l'interior, quedarà en mans dels opulents (nacionals o estrangers), privant a la societat menys afavorida de la bellesa i la fruïció del patrimoni comú. Cal recalcar que el perímetre és inextensible i els elements naturals ubicats de forma irrepetible són limitats.

Ja no es poden menysprear les aigües, ni l'aire, ni la verdor com a béns abundantíssims. Quan la densitat de població no exigia el seu control eren utilitats infravalorades. Actualment els artefactes culturals i l'extensió de la massa humana en fan d'ells dons universals de pertinença socialitzada. El domini de la propietat privada no hauria de comerciar amb els valors socials.

Pens que si els poders rectors sofreixen la pressió de les temptacions econòmiques o no estan encara sensi-

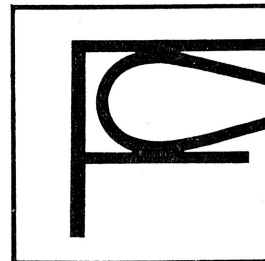

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

Missio, 61 - TEL. 213952 - PALMA

bilitzats en matèria de salvaguardar els interessos de la col·lectivitat, ha d'esser aquesta d'on nesqui la previsió i la resposta enèrgica a nivell municipal, tota vegada que no funciona una entitat amb la suficient vigilància per inspeccionar i censurar el fet denunciablable.

No sabem que existesqui un pla de transformació òptima de l'espai regional, és dir, un projecte que en lloc d'escriure «prohibit el pas», «finca privada» o «urbanització X», digui «àrea comú», «patrimoni nacional» i ho sigui a nivell provincial, afavorint l'accés ample o impeding la total degradació ambiental dels paisatges litorals. Del contrari la muralla està assegurada dins pocs anys. Evidentment la manca de legislació adequada dona avantatges als posseïdors de les propietats, aquesta hauria d'esser la premisa indispensable que fonamentàs l'atur del creixement exacerbat.

Dues dimensions típiques no exclusives del desenvolupament destrempat impressionen vivament la cons-

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interessi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIÓ
D'ARTICLES

nacar

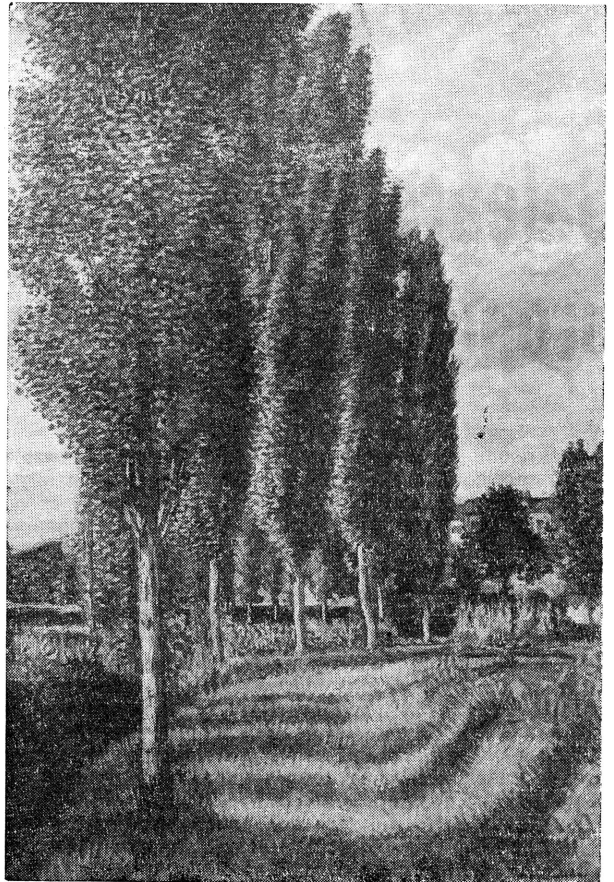
Jaume III, 19

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOTHOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de
descompte si esmentau aquest anunci)

ciència dels ecòlegs i són: la condició irreversible del problema quan ja està materialitzada la transacció i, l'altra, la verificació conjunta del fenomen dins l'àmbit de l'arxipèlag. La sorpresa sorgeix sovint però incontrolada. Demana per tant una supervisió i la publicació de les mesures adoptades pels organismes competents a fi que se n'assabentin tots els estrats socials.

Sabem que no es poden desdenyar les cotes científiques ni el progrés material, tampoc variar repentinament les estructures socioeconòmiques, però sí ja hauria d'estar en funcionament una adaptació creixent al patrimoni comú, un repart de la natura. Pensar amb el germà i el demà. És a dir, que l'home, gran dominant del medi, baixi del tron a on resta instal·lat des de la seva superació i que juntament amb les altres individualitats privilegiades donin un roegonet de pa verd i llibertat d'accés al poble que és promotor de la riquesa que acumulen els potentats. Hem de tenir en compte qu' l'espectre dels nins i els grans d'avui no és ja la fera sino un fantasma psicològic d'estretor que habita l'entorn urbà. Així el ciutadà s'espandeix cercant aromes de garriga adolescent, platges d'aigua neta, verdor sense tàpies, paisatges estèticament vius. Avorreix el ciment, i la intensificació d'una humanitat anònima. De la fruïció de l'espai extreu illetes de terra, pujols encantats i ermites de soledat.

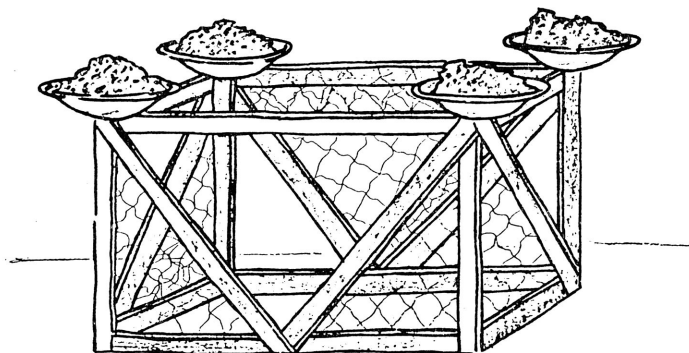
Per altra part la natura illenca en perill ens condueix a la imperiosa necessitat de pegar el crit d'alarma sobre la urgència d'una catequesi ecològica per l'individu que aprèn l'ofici d'home. Així el codi ecològic es farà doctrina assimilada, vida intensa que adapti certs aspectes de la propietat privada als interessos col·lectius.

«CRÒNICA DE TRES»

CONVERSA AMB: STEVA TERRADES

Esteva Terrades i Moragues (Ciutat de Mallorca, 1947) —que ha adoptat el nom de Steva Terrades per signar la seva producció plàstica— ha renunciat al vehicle tradicional del quadro però sense cloure's dins un àmbit estrictament teòric, sinó desenvolupant una labor que assoleix ja una madura complexitat, sempre dins un constant trencament de límits. Al marge de l'àmbit del quadro ha forjat un nou espai plàstic que li pertany plenament. Els Bastidors (1972-74) irònica investigació sobre les possibilitats d'aquest humil suport del gran muntatge internacional de l'art; el poètic Galliner-Menjador (1972-73) barrejant la casolanitat més ingènua amb l'objectualisme més avançat; les Tensions espacials (1973-74) reducció de l'art a una dinàmica estrictament física; les Seriacions (1974) on la plàstica frega ja el joc de les combinacions matemàtiques; i —en 1975— la desmitificació dels falsos transcendentalisme de l'art oficial amb la Suite neoclàssica i l'inici d'una possible estètica dels esports amb els Nedadors i Futbolistes. La recerca continua oberta...

Galliner - Menjador 1972-73

EL PARE. L'ESCOLA. L'ART LOCAL

El pare m'influï el l'afició a l'art. Ell —com tants d'andritxols— emigrà de jove a França. A Bretanya començà a pintar: encara recorda la figura del vell Emile Bérnard, que hi animava un art regionalista —a casa tenim quadrets de bretones amb els seus grans capells— distant de París. A Mallorca, el meu pare ha fet una pintura centrada sobre una recerca d'un tipisme senzill i autèntic: els treballs pagesos, les cases velles... defugint els grans temes: el Colomer, la Cala de Sant Vicenç, etc.

De petit imitava la pintura del meu pare. Als onze anys ja m'agradaven el Picasso blau/rosa i Modigliani. Als catorze —havia guanyat alguns concursos locals— em vaig presentar a ingress d'Arts i Oficis. Em suspengueren i el pare no m'hi deixà tornar fins haver acabat el batxillerat. A Arts i Oficis no seguia els cursos: hi anava els vespres i de dia estudiava. Fèiem dibuix d'estàtua i tota la feina s'enfocava cap a l'ingrés a Sant Jordi (Barcelona). Els professors —J. Bermejo i S. Cerdà— no ens influïen gaire. Durant el curs teoritzàvem i treballàvem a la nostra manera i, poc abans de l'examen, ens posàvem a fer ombretes per aprovar. En sortir de classe ens movíem dins un altre món: escoltàvem Raimon, sentíem jazz a l'Indigo, parlàvem d'Art. Cap als setze anys vaig descobrir Francis Bacon a través d'un catàleg que ens portà, d'Angla-

terra, una amiga. Fou una gran troballa, que vaig comentar sovint ar.b G. Matas. Dels mallorquins admiràvem Brunet, per la seva actitud sobretot. Les primeres mostres de Richt Miller ens interessaren ferm. I ja no ens deien res els paisatgistes locals. Comparant el que feien amb les obres dels impressionistes o expressionistes —que coneixíem a través de la **Pinacoteca de los genios**— ens adonàvem de l'abisme: uns havien arribat a un vertader manierisme de tanta perfecció, els paisatgistes locals semblava com si haguessin buidat de tota base ideològica l'Impressionisme i només sabessin **pintar**. El Grup Tago ja no existia aleshores. Però al marge dels paisatgistes hi havia uns figuratius —Rivera Bagur, Xam, Fornés, Covas— que havien estat dins el Tago, més dignes que els paisatges, si bé a mi no m'interessaven perquè pensava ja més en Barcelona.

FORMACIÓ A BARCELONA

Sobre els qui anàvem a Sant Jordi tengueren un fort impacte alguns artistes catalans: Artigau, Bartolozzi, Llimós, Serra de Rivera, Torrens —que feia un art expressionista i no el **kitsch** d'ara—,... A Sant Jordi treballava i treia endavant els estudis, sense definir el meu art personal. La meua arribada a Barcelona havia coincidit amb les exposicions d'un Guinovart ja format. I també amb les mostres

de l'Equip Crònica, que m'impressionaren, de Tàpies i d'Erwin Bechtold. Mentre vaig ésser a Sant Jordi m'influï un sudamericà, Eduardo Arroyo, que feia una temàtica un tant mironiana. El vaig descobrir a unes publicacions que em donà un amic i, després, en vaig veure reproduccions a «Opus» i «Arte Internacional», que eren a la biblioteca de l'Escola. Pens que Arroyo, Bechtold, Llimós i Tàpies m'influïren aleshores. Llavors vaig anar ampliant referències i discutint valoracions.. Dins el Pop Art m'atreïa més el racionalisme de Stella i alguns objectes d'Oldenburg que no les coses massa **épatantes** de Rauschenberg. A la fi dels anys 60, quan a Barcelona es descobria amb entusiasme l'Art Conceptual, va interessar-me Jan Voss. I molt Konrad Klappeck.

DE L'ESCEPTICISME A «ENSENYA 1»

Abans d'acabar Belles Arts ja donava classes, que ha estat sempre el meu **modus vivendi**. En acabar els estudis vaig quedar a Barcelona perquè m'hi era més fàcil informar-me, treballar, veure art. Vaig passar uns anys molt deslligat de Mallorca. No hi creia gens ni mica: quan venia, els estius, em marginava intencionadament d'un món que em semblava buit i provincià. Fou a través d'Ensenya que vaig retrobar el contacte amb el món artístic de Mallorca. La idea d'Ensenya sorgí a una conversa que tenguérem a casa meua —a Barcelona— Sara Gi-

bert, Gerard Matas i jo. Pensàrem que el projecte podria tenir sentit a Mallorca. Ho comunicàrem al meu germà Andreu, a R. Canet, a B. Cabot, a N. A. Femenias i a Marcelino Grande, que aleshores es relacionava amb nosaltres a Barcelona. S'hi implicà una gent que feia unes coses que a Mallorca no tenien sortida. Aprofitàrem l'obertura de Quatre Gats i la seva necessitat de publicitat.

Ara hi ha un panorama interessant d'artistes a Mallorca. I cal aprofitar el moment perquè encara no estam situats. L'obstacle més seriós és la manca d'una visió conjunta dels problemes que ens afecten a tots i que, per tant, hem d'investir junts. Es important adonar-nos que l'exposició no és la meta de l'artista: cal dur a terme una sèrie d'activitats i, a més a més, exposar. Pens que hauríem de posar-nos d'acord, fer una sèrie d'activitats plàstiques de forma coherent, programada i sistemàtica durant un temps i després fer-ne el balanç. Un front comú entre artistes (pràctics) i crítics (teòrics) podria donar molt de joc. Ara hi ha massa gent dispersa: cal implicar-la mitjançant reunions on es plantegin problemes teòrics i pràctics. Hem de superar els personalismes, establir un programa comú i divulgar-lo a través dels mitjans de comunicació. Urgeix actuar conjuntament, fer articles signats per molta gent, enfrontar-nos amb opinions adverses a nivell col·lectiu, presentar propostes... Es clar que la situació política ens frena, però més frenats estam ara amb la nostra dispersió.

CONTRA EL «TRIOMFALASME»

Exposicions individuals? A la Galeria Nova de Barcelona, el 1972. El mateix any a la Galeria Fort de Tarragona. A la Sala Vinçon de Barcelona, en 1974. I a Quatre Gats, en 1975. Des del 1972 no he pintat cap quadro. A l'exposició de la Galeria Nova hi havia quadros, objectes i ambientacions. Feia aleshores una pintura que consistia en unes estructures de color en forma d'arc de triomf. Volia que tenguessin un sentit orgàsmic i en deia **triomfalasmes**. Eren estructures rígides amb unes protuberàncies que les atacaven i les feien trontollar. En un moment donat aquestes estructures es podien transformar en dissolucions, com si es fonguessin. Pintava amb un puntillisme fragmentat. Els objectes que feia eren una mena de paquets que, d'alguna manera, fermentaven com les patates.

Volia fer un art que reflectís el triomfalisme, sense base real, que el país vivia aleshores. I fer-ho de forma alegre, però defungint el museu venia jo a caure dins un museisme

preciosista. Quant a l'art, allò que entristeix és una política sense estètica. L'ideal seria un bon artista recolzat sobre una teoria socialitzant de l'art. L'artista, ho vulgui o no, es troba immers dins un muntatge que suposa un **triomfalasme**. Mentre els destinataris no deixin d'ésser una gent determinada no farem altra cosa que integrar-nos més i millor dins el muntatge i afavorir-lo. Quant a les implicacions polítiques, pens que els partits han d'afavorir l'artista en llibertat.

QUADROS, BASTIDORS, SUITE NEOCLÀSSICA...

No tenc res contra els quadros i potser en torni a fer. Però hi ha un sistema que ha establert un absurd codi de valors: el que és qualitat i el que no ho és, el que és comercial i el que no ho és... Cal plantejar nous tipus d'estètica que posin en evidència aqueix sistema. L'art pobre, l'art conceptual i els corrents que fan de l'art una eina de posar sistemes en discussió m'han influït. Cerc un art que em satisfaci personalment i que contesti allò que ha de ser contestat. El sistema crea el **kitsch** que no és altra cosa que l'art en representació de si mateix, un art que vol ocupar llocs que no corresponen a l'art. I en la lluita que jo desig voldria —a nivell de Mallorca en concret— movilitzar unes forces més col·lectives que no individuals.

Empr el bastidor perquè, dit humorísticament, és el suport de l'Art. Té un caràcter perfectament definit. No és un element desconegut ni anònim. Les seves mides estan fixades internacionalment: un anglès o un japonès saben què és un **cinquanta**, per exemple. El bastidor és talment la ploma del pintor: un element familiar del seu entorn. Utilitzar els bastidors ha estat, en el meu cas, una forma d'implantar el sistema de preus —el mecanisme comercial de l'art— ja que la cotització de les obres ve determinada pels bastidors.

Quant a la **Suite neoclàssica** ve del fet que m'interessen de la plàstica uns aspectes que la Història de l'Art no remarca gens. El classicisme i el neoclassicisme es valoren com a estils molt transcendents. Bé, doncs jo he anat a Itàlia i dins el neoclassicisme he vist **kitsch** abundantment. M'hi interessaren més les lluentors, les voltes, els colors del marbre que no els suposats transcendentalismes. A la **Suite neoclàssica** he plasmat els aspectes que més m'interessaren d'aquell estil. Jo practico una mena de joc que fa perdre aquella seriositat

engolada que allunya l'art de la gent. El sistema es fonamenta en la seriositat i la transcendència: una cosa magnífica només pot fer-la un artista magnífic i en un moment sublim. I no, l'art és una feina com una altra.

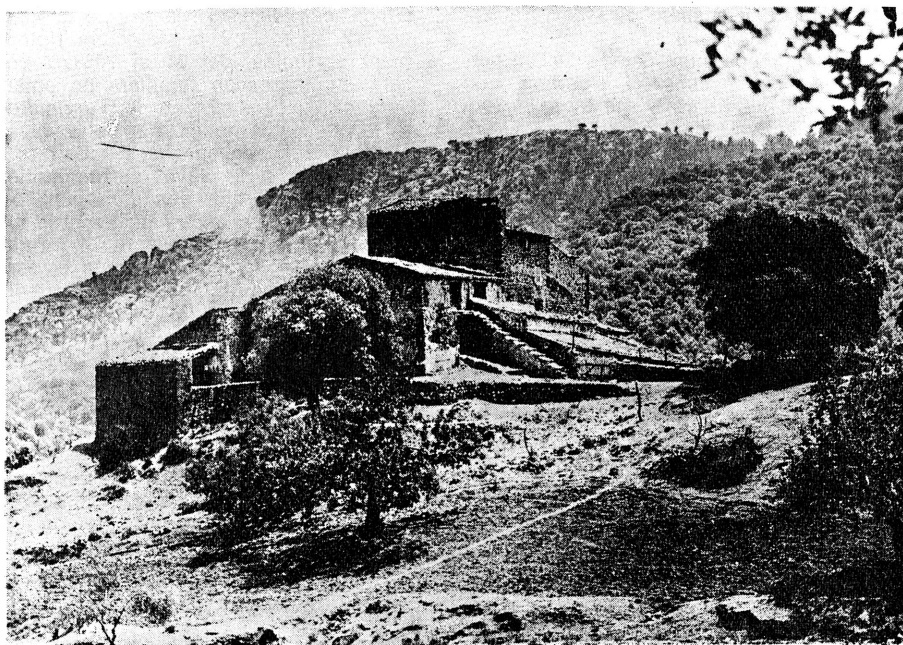
Vaig realitzar els futbolistes a l'estiu del 1975. Jo era a Andratx treballant i vaig trobar una fotografia d'un club cubà de devers l'any 1930: vaig fer els dibuixos pensant en Bartomeu Cabot, perquè a ell li agrada tot això. El tema esportiu ja l'havia tractat: cap al 1967-8 ja pintava nedadors, sobre els quals vaig fer, en 1975, una sèrie de linografies. Futbolistes i nedadors responen més a una preocupació per l'estètica de l'esport que no a una inquietud per la cultura de masses. A mi m'agradaria inventar-me vestits de futbolistes.

LITERATURA. UN ARTISTA INDEPENDENT

De literatura no he publicat res. A la revista «Tropos» sortí un breu treball meu, molt lligat amb l'art que jo feia aleshores. Consistia en un procés de distorsió fonètica del llenguatge. Experimentava amb els canvis de vocal/consonant. Però no ho vaig continuar. No escric en català, i és un dels meus traumes que vull solventar prest. Com que treball molt a base de projectes i els he d'escriure he d'estar acudint constantment al castellà: això és el que em traumatitza.

En aquests temps darrers, a Barcelona he estat en contacte amb alguns conceptuals, però no he pres part en les seves manifestacions. D'una banda, darrerament ells s'han manifestat poc i, de l'altra, ells es mouen a nivells molt teòrics i jo necessit fer les coses de manera pràctica. A Barcelona el que jo faig és conegut com l'obra d'una persona independent, al marge dels grups. La meua obra, a més a més, no té cap acceptació comercial. Faig obres, les expòs i les guard. La venda és necessària segons el sistema. Per a mi no ho és. Si hagués d'exposar els meus bastidors i no els tengués —a causa d'haver-los venut. ho lamentaria. El que m'importa és la comunicació i no el comerç.

L'art dels infants —les classes m'hi han familiaritzat— m'ha ensenyat que el que importa és realitzar una tasca sense centrar tota l'atenció en el resultat final. Pensar que pel fet de treballar una hora arribarem a una solució és absurd. El que importa és aquella hora viscuda intensament, no el producte que en pugui resultar.

L'EMPRESA AGRÀRIA, DEMÀ

*Secció del camp
de l'Obra Cultural Balear*

Indubtablement, els avanços experimentats per la tecnologia i les ciències econòmiques han introduït importants canvis dins l'àmbit industrial. La seva influència en l'organització i desenvolupament de les empreses està llargament demostrada. Malgrat això, el sector agrícola i ramader, si bé ha assimilat moltes innovacions, productes de la tècnica, no ha evolucionat com el sector industrial a nivell d'empresa.

Des d'aquest punt de vista, el retard de l'agricultura respecte a la indústria és evident. Mentre pertot arreu es parla de concentració i organització d'empreses, amb la finalitat d'aprofitar al màxim els recursos i avantatges de tot tipus que això implica, la generalitat del sector primari es troba pràcticament immobilitzat. Dir que el temps no ha passat per aquest, seria el fruit de la seva peculiar condició.

L'agricultor just s'ha plantejat el tema de convertir-se en empresari. Els seus antecessors cultivaven la terra quasi amb l'únic objecte de procurar-se els sustentos indispensables, venent la producció sobrant per a cobrir la resta de les seves necessitats. Actualment els estímuls a consumir són cada vegada més forts, i això l'obliga a sortir del seu encaixonament i deixar d'esser autoconsumista.

En general aquesta empresa és de tipus individual o familiar. Està organitzada de manera més o menys satisfactòria, però està freqüentment mancada d'un ús adequat dels mitjans de producció, en aquest cas la terra, el capital i el treball. Així el risc augmenta seriosament.

Com a empresari, l'agricultor ha d'organitzar aquests mitjans. Quan, a més del treball directiu, ha de donar abast a l'execució de moltes labors pròpies dels cultius, consumeix la ma-

jor part del seu temps i es troba impossibilitat de realitzar les gestions necessàries per donar una sortida adequada als seus productes.

Davant aquesta situació, molts d'agricultors opten per entregar la seva producció a una entitat de comercialització, deixant al marge una de les principals activitats econòmiques de l'empresa. Per aquest procediment aconsegeix solucionar, no tan sols el problema de la comercialització, sinó que sovint el de l'aproveïment de fertilitzants, llavors, i altres servicis o productes per les seves terres amb notable economia en llur adquisició.

De tota manera, amb el que abans hem apuntat, creim que gran part dels problemes de l'explotació continuen sense resoldre's de manera satisfactòria. Malgrat algunes excepcions, les dimensions de les nostres explotacions són reduïdes i no permeten la utilització a ple rendiment dels moderns mètodes de treball, tals com maquinària de distribució de fertilitzants, equips per l'aplicació de productes fitosanitaris, mecanització de les labors, etc.

Aquestes limitacions incideixen necessàriament en una reducció important del marge brut de les explotacions, per tant els beneficis que l'agricultor obté, van minvant cada vegada més.

Enfront de semblant eventualitat, l'agricultor queda en una situació precària. Únicament les unions d'agricultors o explotacions comunitàries de la terra, poden resoldre mitjançant una adequada gestió, aquest dificultós problema.

D'altra banda, regint-nos per un sondeig efectuat a cent explotacions de menys de 10 quarterades pertanyents a la comarca (INCA), ens adonam que únicament tres tenen com a exclusiva font d'ingressos l'activitat agrícola. Es un exemple clar del que genèricament s'ha arribat a dir «agricultura a temps parcial». Potser hem arribat a aquesta situació per mor de la mateixa activitat agrícola —atur estacional, manca de marge brut a les explotacions...— i també, secundàriament, amb la contribució d'aquelles persones que prenen l'agricultura com una inversió, però mantenint la seva activitat tradicional, i inclús de les que la consideren com a un lloc de residència i esplai.

¿És això dolent? Potser no ho sigui... D'una agricultura autoconsumista, hem passat, botant el pont de l'empresarial, a la de temps parcial seguit. El fenomen no és exclusivament propi, a jutjar per la seva presència a països amb un elevat desenvolupament econòmic, encara que això no sigui determinant. És una realitat netament nostra que ens fa pensar...

INCÒGNITA D'ESPERANÇA

La inferioritat de les rendes agrícoles en relació a altres activitats de la indústria i serveis i tenint en compte el perfeccionament de les tècniques agronòmiques, ha donat lloc a una disminució de la població rural que s'ha accelerat durant els darrers anys. A la present dècada més d'un milió d'agricultors han abandonat el camp dins el territori espanyol. Aquesta «estampida de la desesperança» com l'han definit alguns, evidencia clarament la

derrota de la manera de vida rural enfront de la urbana.

L'èxode continua —unes 50.000 persones l'any passat— i s'estima que pel 1.980 s'arribarà a una tasa de població activa agrícola del 18,3% enfront del 25,2% de l'any 74.

Tornant a la comarca que actualment analitzam, —uns 50.000 habitants i 32.000 Hes. de terra conrable— veim que la població agrícola representa el 22'1%, essent inferior a la mitjana nacional i illenca. A localitats industrialitzades com Inca i Lloseta, només suposa un 5%. En zones d'influència

d'Inca, com Selva i Mancor de la Vall, del 12 al 14%. I a Municipis típicament agrícoles, del 51 al 70%, i encara els ingressos familiars no solen provenir exclusivament de l'agricultura ja que en la generalitat dels casos, els fills treballen en altres activitats.

Respecte a la seva estructuració, efectuarem l'estudi des d'un punt de vista estàtic, és a dir, analitzant-la en moment determinat: l'any 1.974 formaven la població activa agrícola comarcal 1.934 persones i quedava distribuïda així:

Població Agrícola Activa	Amb més de 60 anys	De 50 a 59 anys	De 36 a 49 anys	De 26 a 35 anys	De 21 a 25 anys	De 15 a 20 anys
N.º Persones	612	591	471	203	48	9
Percentatge	31,64 %	30,55 %	24,35 %	10,49 %	2,48 %	0,46 %

El que primer ens crida l'atenció és el gran envelliment que es posa de manifest —edat mitja 51,1 anys—, superant més de la meitat dels nostres agricultors —62,19%— el mig segle.

En el període de 26 a 35 anys, quan més sol rendir la població activa, únicament comptam amb 203 persones i es presenta sumament inestable, car és el que ha donat el màxim índex d'abandons en els darrers anys.

Dels 20 a 25 anys, s'integren 48 joves, dels que un 65% aproximada-

ment abandonaran l'agricultura com a professió, quan acabin el servei militar. Tan sols 9 tenen de 15 a 20 anys —això suposa el 0,18 per mil del total de la població comarcal—, i generalment treballen al camp per imperatiu familiar.

¿Quina serà la situació del futur? Examinant detingudament aquestes xifres i tenint en compte els abandons de la terra que al marge de la inexorable edat de jubilació, s'aniran produint —ja sigui per manca de rendabi-

litat, canvi de professió, estudis, etc.—, arribarem a una trista i desoladora conclusió.

Ens queda per dir que l'any passat, el nombre de fills d'agricultors de 1 a 14 anys —infància i edat escolar—, era de 58 —1,16% de la població total—. ¿Quants continuaran la professió dels seus pares? En aquesta incògnita dipositam la nostra esperança.

Amb l'assessorament de
JOAN RALLO GARCIA

El Drach

BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICIS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Angela

MERCERIA

Randes - Cintes

Botons - Corbates

Especialitat en articles de modisteria

R. Muntaner, 40 - Tel. 29 37 67

Jaume II, 33 - Tel. 21 14 24 CIUTAT

Crònica de Barcelona

Des de la Rambla per l'amnistia

La Rambla plena de gallines que xisclen: AMNISTIA. La Rambla xopa d'entitats ciutadanes «popularíssimes» que repeteixen: AMNISTIA. La Rambla amarada de gent de tots colors, edats, sexes, fitxes policiaques... etc. que reciten una lletania amb un mot de síntesi: AMNISTIA.

Les gallines foren detengudes pels grisos, les entitats i la gent: **seran escoltats?** Voldria que quan surti aquesta crònica la paraula AMNISTIA sigui: a) els presos polítics en llibertat b) els represaliats laborals i acadèmics amb els expedients negatius anul·lats c) els exilats polítics dins l'Estat Espanyol d) El Decreto-Ley Antiterrorista derogat e) la congelació de salaris anul·lada f) reconeguda la personalitat dels pobles.

Després de quasi 40 anys de poder personal l'Amnistia vol dir moltes coses. Aquestes que ara acaben de constituir el «Consell de Forces Polítiques de Catalunya» (Partit Carlí de Catalunya, Partit Socialista Unificat de Catalunya, Grup d'Acció al servei de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya, Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya, Convergència Socialista de Catalunya, Partit Popular Català, Unió Democràtica de Catalunya, Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans) ja formularen el 12 de juny al Col·legi d'Advocats un manifest clar amb cinc punts que repetirem perquè tenen una viva actualitat: 1) **Amnistia amb la llibertat de tots els presos polítics i socials.** 2) **Reconeixement dels drets i llibertats fonamentals tal com són definits en la Declaració Universal dels Drets Humans i sota la garantia d'un poder judicial independent.** 3) **Una societat democràtica amb la plena participació del poble a través dels partits polítics i dels sindicats.** 4) **Transformació pacífica del sistema legal a través d'unes Corts Constituents per sufragi universal.** 5) **Un òrgan específic d'autogovern integrat per**

tots els partits polítics catalans per controlar el procés democratitzador en el període de transició.

Crec que, avui en dia que tothom vol homologar-se a Europa, aquest programa de l'oposició del Principat és un cànon «perfecte». (I sobretot ara per ara).

Després de l'indult (molts canvien, sense voler, una lletra) hi ha a la presó **Modelo** (d'homes) 150 presoners polítics i a la presó de la **Trinidad** (de dones) 20 presoneres polítiques. Tots els detinguts o esperen judici o sofreixen condemna i pertanyen o se creu que pertanyen als següents grups: ETA, PSAN, OLLA, BSRC, FRAP, MCE, FAC, i PTE.

A la presó de dones catorze preses polítiques han fet una vaga de fam d'una setmana i un dia de duració per recolzar un munt de reivindicacions sobre les condicions de vida dins la presó (cel·la de 12 persones on n'hi posen fins a 27, una hora per sortir al pati, dos pics per setmana per anar a la dutxa, impossibilitat d'accés al camp d'esports, a la biblioteca, al cinema, als tallers i al menjador (menjar dins la cel·la i se renten els plats al lavabo), un metge dos pics per setmana, dificultats d'entrada de llibres i revistes legalment autoritzats, fred etc.) La dona, fins i tot, tancada dins la presó sofreix un tracte, unes condicions, en definitiva una explotació superior a l'home. Les dones lluitadores cal que ho apuntin a l'agenda llarguíssima de les opressions.

En el col·legi d'aparelladors hi ha gué conferència sindical «Las elecciones sindicales y el fruto del sindicalismo». Més de dos mil persones quedaren defora. A la sala 300 persones assegudes i la resta dretes per passadissos, escales etc. Se demana llibertat sindical, amnistia i se digué que qualsevol política sense la classe treballadora no és viable. Camacho (amb el seu jersei típic que inaugurarà la moda «obrero-

líder - camachiana - primavera-76») intervingué importat, juntament amb Sartorius de Madrid. Algú demanava: per què no parlen els camachos catalans? On són? Viola dimissió! Viola dimissió! Viola dimissió! Aquest és el crit de la Federació d'Associacions de Veïns, del públic que va assistir als premis Fraga Iribarne de periodisme, de la gent que va fer un homenatge a Albert Serratosa destituït per Viola del seu càrrec de director de la Planificació de la corporació metropolitana. Els mètodes autoritaris del batle nomenat a dit tenen pocs seguidors. Ja és hora (i tant si és hora!!) —diuen els barcelonins mitjançant les **entitats no-oficials**— que els batlles puguin ésser triats pels ciutadans i pel servei dels ciutadans.

Els científics —aquest essers que la imaginació popular creu vells, amb barba i tubs d'assaig plens de fum?

Assistència Palmesana

amb el desig de
fomentar actes
culturals ofereix
cada dissabte
teatre o varietats

c/. Ramon Llull, 11

Tel. 21 12 28

Ciutat de Mallorca

I Encontre de Perpinyà

Organitzat per les entitats Centre Pluridisciplinari d'Estudis Catalans i el FIEHS de Perpinyà, els pròxims dies 19, 20 i 21 de març es celebrarà el primer ENCONTRE DE CIÈNCIES HUMANES I SOCIALS amb l'intent d'agrupar tots els especialistes de les terres catalanes dedicats a la investigació. Cada un dels països catalans farà una comunicació en forma de ponència. La de Mallorca ha estat

encarregada a Gregori Mir, però, de fet, hi seran tractats tots els problemes que afecten a la comunitat catalana. Davant la nombrosa demanda d'assistència prevista, recomanem als interessats en assistir-hi que ho comuniquin urgentment al C. P. E. C., Camí de la Passió Vella —66000 Perpinyà (França), així també que facin reserva d'hotel com més aviat millor.

són joves, lluitadors i amb la llengua clara. La seva veu diu: Els nous treballadors de l'ensenyament, de la ciència o de la tècnica estan directivament vinculats i compromesos amb la realitat social que els envolta. Per una banda, tenen assignades a través de la seva qualificació, la funció de reproduir les condicions i les formes de la dominació del capital sobre el treball; però, a més, i en la nostra actual situació, tenen tota una sèrie de problemes que apareixen molt en primer pla; uns d'ordre general (els derivats de l'acció política) uns altres específics d'un sector determinat i que pel que fa als científics, són problemes que provenen de la situació de misèria i de dependència científica en què es troba el país.

Es a partir de la presa de consciència sobre totes aquestes contradiccions que va néixer el nostre moviment. Aquest lligam del científic amb la societat es pot anar concretament de maneres diverses:

1.—Qüestionant tota política científica (recerca i aplicacions) que no respongui als interessos populars, obrint un debat, ara en particular sobre certs projectes concrets (centrals nuclears etc.).

2.—Intervenint —i no com a contrarepart— en les decisions de política territorial que afectin amples sectors de població (problemes del medi ambient etc.).

3.—Estant present, com un sector més del poble, en tots aquells esdeveniments polítics i ciutadans que configuren ja avui el nostre futur polític.

En el moment present, i igual que qualsevol altre treballador i ciutadà, l'investigador ha d'elegir entre l'arma de la crítica o la complicitat del silenci. Es per això que des d'aquí, renovem la nostra crida pública adreçada a tots aquells que, d'acord amb aquests plantejaments, vulguin participar en les nostres tasques i lluitar als Països Catalans per la nova ciència del demà. Signem: La comissió d'investigació científica de Barcelona.

Aquests «**Talps de la ciència en una societat en crisi**» com s'autoanomenen tenen les cartes ben clares.

El Congrés de Cultura Catalana ha anomenat la Comissió Permanent la qual està formada per les entitats més «representatives» dels Països Catalans. És un dels òrgans importants perquè està encarregada d'esser l'espinada tècnica, organitzativa i catalitzadora del Congrés. Del si d'aquesta Comissió va néixer una Comissió Executiva que s'ha encarregat de crear i fer funcionar Comissions necessàries com la de financiació, la de premsa, la de promoció etc. Els Secretariats Culturals de Catalunya, del País Valencià, de les Illes i de Catalunya-Nord van anomenant els responsables de cadascun dels àmbits culturals per tal de poder, molt prest, arribar a una necessària coordinació entre ells per tal de fer, conjuntament, les nombroses

ponències. Fer un balanç de la nostra cultura, analitzar-la, criticar-la i posar el fonaments pel demà és una feina de gegants i gegants. I els gegants/tes són el poble dels Països Catalans. (La paraula **poble** erosionada, manipulada, feta malbé, conserva encara un **significant** materialíssim. Ja m'enteneu).

El dia 11 de desembre hi hagué a Barcelona «Jornada de lluita» amb una ampla crida feta per les organitzacions il·legals per protestar contra la congelació dels salaris i per demanar l'AMNISTIA. Hi hagué manifestacions diverses al centre de la ciutat i a barris, vaga a nombroses fàbriques i bancs que afectà a uns 30 mil treballadors, i una manifestació d'unes dos mil persones davant la presó Modelo que cridaven «AMNISTIA» «LLIBERTAT».

Tothom, fins i tot, els qui políticament no estan d'acord, reconeixen que la Universitat de Barcelona pot donar gràcies a D. Francesc de B. Moll per voler esser doctor **Honoris Causa**. Hi guanya la degradada universitat. Hi guanya molt. D. Francesc, molts d'anys!

Els premis literaris de Sta. Lúcia foren, també, els premis de l'AMNISTIA perquè tots el guanyadors presents a l'acte demanaren AMNISTIA, DRETS, LLIBERTATS POLITIQUES I NACIONALS.

Les illes se'n dugueren una bona tallada: premi «Folch i Torres» a Gabriel Janer Manila per la seva obra «El rei Gaspar», premi Sant Jordi, la «grossa» de novel·la per Pau Faner per «Un regne per ami». Molts de lectors, companys i «en-hora-bona».

Acab aquests fulls demanant, un pic més, AMNISTIA i NOU LLENGUATGE. Que el llenguatge de poder que hem sofert els joves nats després de 1939 se convertesqui en un llenguatge des-opressiu, un llenguatge polimorf, un llenguatge no-esclerotipat, un llenguatge corporal, un llenguatge de cadascun dels individus riquíssims de les classes que cobren més poc, un llenguatge del desig. Visca Fourier!!

Barcelona 22 Desembre 1975.

BIEL MESQUIDA I AMENGUAL

PREMI DE POESIA A ZURIC

Es convoca per desena vegada el premi «Consol Colell», que serà atorgat a un recull de poemes **d'autor inèdit**. Els treballs, escrits en català, hauran d'esser enviats, per duplicat i fins el dia 30 d'abril de 1976, a Josep Grau i Colell

Zentralstr. 123
8003 Zuric (Suïssa).

El premi suposa l'edició de l'obra guanyadora i el lliurament de cent exemplars a l'autor guardonat.

Zuric, 12-12-1975

V Festa de les Lletres a Campos

El passat dia 2 de gener, al vespre, tingué lloc a Campos la **cinquena festa de les Lletres**.

Es concediren els següents premis:

PREMI ANDREU ROIG, de poesia, a Joan Perelló Ginard, per la seva obra «Baf de llavis».

PREMI JOAN BALLESTER, de narració, ex-aequo a Joana Serra de Gayeta, per «Nosaltres esperàvem Mister Marsall»; i a Miquel Mas Ferrà, per «Massa temps amb els ulls tancats».

PREMI COSME MARIA OLIVER, d'història, per l'obra d'Onofre Vaquer «Estructura socio-econòmica de una villa mallorquina en el siglo XVI. El ejemplo de Felanitx».

PREMI JOAN ALOU, de socioeconomia. Es va declarar desert.

PREMI FRANCESC TALLADES, atorgat a Antoni Lladó per la seva obra «Setanta-quatre anys de població a Campos».

PREMI LA NOSTRA TERRA, per a temes d'investigació agrícola, que no va ser atorgat i es va concedir un accés a Miquel Capó per «Campos rural».

Després de la lectura dels diversos veredictes, el Jurat féu pública la següent declaració que reproduïm literalment, degut a que la versió, apareguda a la premsa de Ciutat i en qualque publicació de fora, no s'ajustava fidelment al text signat.

Els components dels Jurats de la V Festa de les Lletres de Campos es declaren partidaris de:

- L'amnistia
- La supressió de la Llei Antiterrorista
- L'alliberament nacional i de classe de les Illes dins el marc dels Països Catalans
- Les llibertats polítiques, d'associació, reunió i d'expressió.

Campos. Les Illes. 2 de gener de 1976.

LLORENÇ CAPELLA
ANDREU FERRET
M. LÓPEZ CRESPI
J. M. LLOMPART
MARIA ANTONIA OLIVER
MIQUEL PONS
SEBASTIA ROIG
JOAN SALA
ANTONI SERRA
(Hi ha dues firmes il·legibles)

SALA PELAIRES
GALERIA D'ART

GUINOVART

Gener 76

PELAIRES, 63 TEL: 22 36 96 CIUTAT DE MCA.

AQUESTA LLIBRETA DÓNA FORÇA MÉS QUE INTERESSOS

- Comptes corrents.
- Transferències, girs, ordres d'abonament i de pagament.
- Pagaments a entitats oficials.
- Minibank permanent (ingressos i cobraments les 24 hores del dia).
- Caixes de lloguer.
- Crèdits personals.
- Compra i venda de moneda estrangera.
- Travellers xecs i xecs en divises.
- Domiciliació de tota mena d'efectes, rebuts i factures.
- Custòdia de valors.
- Targeta Master Charge.
- Plans d'estalvi-crèdit.
- Assessorament borsari i d'inversions.
- Oficina d'Informació i d'Assessorament a totes les nostres agències i sucursals.
- Publicacions d'informació econòmica i borsària.
- Servei d'autobanc a Barcelona, Saragossa i Madrid.

